

Sri S. SIVAPPA.—No Sir, it is a fact that the students were denied the hall-tickets. Probably the Director of Collegiate Education might have gone there and asked those people to give the tickets.

Sri S. R. KANTHI.—Sir, the Director reached the place today morning and the P.U.C. examination started yesterday. No student has been refused the hall-ticket.

Mr. SPEAKER.—I am asking the Hon'ble Member this question so that this may not happen again. May I know one or two cases where in it has been refused and where students were not able to sit for the examination?

Sri S. SIVAPPA.—Not one or two cases Sir; there are hundreds. Before the examinations started, they were refused. Probably, it might have been given later; I have no information about that. But the point is, the psychological effect face to the examination was not there because admission tickets were not in their hands in time.

Sri S. R. KANTHI.—Sir, there are 16 colleges and in none of the colleges it has happened. The complaint appeared in the papers that something of that sort had happened. That is why I asked the Director of Collegiate Education to rush and find out the fact. When he went there, he found that everything was O'Kay. Well in time they were given tickets.

Sri S. SIVAPPA.—That may be there. The latest position may be correct.

Mr. SPEAKER.—He must not rush to the House like that.

BUDGET ESTIMATES FOR 1963-64—DEMANDS FOR GRANTS.

(Debate continued.)

శి. ఎం. సి. బస్ట్రెచ్ (చాపరాజనగరా).—మాన్య అధ్యక్షరే. ఈ ఉన నభయు మాండె మండిసిరక్కు 11, 12 మాత్ర 13 తిమిరు దివ్యాందిగళిగే బేడిరతక్కు 5 కోణి 87 లక్షద 41 సాపిరద 500 రూగళన్న నాను సంపూజచాగి అనుమాదిస్తేనే.

ఈ బేడికెగళన్న అనుమాదిసువ ఈ వేళేఖాల్ సకారదవరు ఇప్పు హివన్న ఖచ్చించాడువ వేళేయిల్ల జుర అభిష్టుద్దియు కడేగే ఈగు కొదుత్తిరువుదశ్శంత ఇన్న కేష్టన నిగపన్న కొదువుదక్కే అవకాశపిడేయే, అధికా ఆ బగ్గె నావు కొదుత్తిక్క సలకే గళన్న ప్రతితిలసులు అవకాశపిరుత్తయే ఎంబ లాండ్రెడింద నాయిగ ఒంధెరు సలకే గళన్న కొదబేకేందు అప్పేక్కపదుత్తేనే.

మౌదలనేయుదాగా అద్భుతిప్రేప ఆఫ్ జస్టిస్ అందరే నాయాలయగాళ వికారిదల్ల ఈ నభయు మాండె హాగూ అనేక కడేగళల్ల విత్తిప్రవాగి జచ్చిగే అవకాశమాది కొట్టిరువంథ చందు విషయ ఏనందరే అదు ప్రతియోందు తాల్లూకో హేడెక్కాటసుం గళల్లు ఈ నాయాలయగాళన్న స్వాపనే మాదబేసేంబిదే ఆగిదే. ఈ విషార ఈ నభయుల్లా కొద అనేకావతిం జచ్చియాగిదే. ననగే గొత్తిరువకాగే ఈ మాన్య నభయుల్ల సదస్యరాగిద్దవరు ఈగ హాల పేర్లునేయల్ల సదస్యరాగిరతక్కవరు ఒందు దివస కేగే మాతనాదుత్త నన్న కేల కేళదరు. 1926నేయ ఇనవియల్ల అవరు చాపురాజనగార తాల్లూకిగే లన్నత దజ్జయ అదికారిగాలు భేజయిత్తద్ద కాలచ్చే ఆ ప్రదేశద జనరల్ల

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ಬನಪ್ಪ)

ಅ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ನಕಾರದವರು ಒಂದು ಕೋಟಿನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. ಅದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯಾನಹ ಪದೇ ಪದೇ ಚಚೆ ಮಾಡುತ್ತೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಅದರೆ ಅ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಕೋಟಿ ದೊರತ್ತಿ. ಅದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೋಟಿನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಒ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಕೋಟಿನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಇರತಕ್ಕ ಕೋಟಿನ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಎರಡು ನಾ೦ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ನಕಾರದವಿಗಿರತಕ್ಕ ತೊಂದರೆಯಾದರೂ ಏನನೆ? ಅವರೇಕ್ಕೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬಾರಮು? ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡಬಹುದಾದರೆ:— ಈ ದಿವಸ ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೋಟಿಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಕೋಟಿ, ಇನ್ನೂಂದು ಹನ್ನೊಕ್ಕಾನ್ನು ಮ್ಯಾಚಿಸ್ಟ್ ರ ಕೋಟಿ. ಈ ಕೋಟಿನ ಸರಹದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಕೋಟಿಗಳ ಹೇಗೆ ಒಂದನ್ನು ಕಾಮರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಮ್ಯಾಚಿಸ್ಟ್ ರ ಕೋಟಿನ್ನು ಯಾಂದೂರು ಮತ್ತು ಕಾಮರಾಜನಗರ ಈ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೂ ಸೇರಿಸಿ ಅ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ ಎಂತ ನಕಾರದವರ ಮುಂದೆ ನಾವು ಅನೇಕಾವತ್ತಿ ಈ ಬೆಂಡಿಕೆಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ, ತದೆ ಪದೇ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದೇವೆ. ಈ ದಿವಸ ನಾವು ಅಂತಹ ಅಂತಹ ಅಂತಹಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾವಾಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆನುಗಳ ನಂಬೆ ಎಷ್ಟೇಪ್ಪೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನುವುದಾದರೆ—ನಂಜನಗೂಡು ಮತ್ತು ಗುಂಡುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ನಂಬಿಂಧಪಟ್ಟ ಕೆನುಗಳ ನಂಬೆಯೇಂದು. ಕಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಯಾಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ನೆಂಬಿಂಧಪಟ್ಟ ಕೆನುಗಳ ನಂಬೆಯೇಂದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೊಡುವುದಾದರೆ 1961-62ರಲ್ಲಿ ಅದು ಅರೀತಿ ಇರುತ್ತೇ: ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ನಂಬಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಿನಲ್ಲಿ—ನಂಜನಗೂಡು—ಗುಂಡುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾಗಿರತಕ್ಕ ಕೇಸಿನ ನಂಬೆ 896 ಇಡ್ಡರೆ ಕಾಮರಾಜನಗರ—ಯಾಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಕೇಸಿನ ನಂಬೆ 721 ಇರುತ್ತೇ. ಏಗೆ ಕೂಡಿತ್ತ ಸ್ವೇಚ್ಛಿನಲ್ಲಿ ನಂಜನಗೂಡು—ಗುಂಡುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾಗಿರಿತಕ್ಕ ಕೆನುಗಳ ನಂಬೆಯೇ 990, ಕಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಯಾಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಂದ ದಾಖಲಾಗಿರಿತಕ್ಕ ಕೆನುಗಳ ನಂಬೆಯೇ 910 ಇರುತ್ತೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

Small causes ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ನಂಜನಗೂಡು ಗುಂಡುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ 150 ಕೆನುಗಳು. ಕಾಮರಾಜನಗರ—ಗುಂಡುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ 280 ಕೆನುಗಳು. ಈ ಅಂತಹ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲ ಇಡ್ಡರೂ ಈ ಕೂಡ ನಕಾರದವರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದರೆ, ಹೇಳುಕೊಟಿನವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪೂರ್ಯವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ ಹೇಳಿಕೊಟಿ ಕೋಟಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಕಾರದ ಅಡ್ಡಿಯಲ್ಲ, ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಈ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ತ ಯಾರಾಗಿದ್ದೇ ಇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಳುಕೊಟಿನವರ ಅಭಿಪೂರ್ಯ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಕೂಡ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕೂಸ್ತುರು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ನಂಜನಗೂಡು ನೊಡುವುದಾದರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 13 ಕೋಟಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕುಣಿಗರ್, ಕಾಮರಾಜನಗರ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಗಳಾನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ, ಮಾಡಬೇಕಾ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಅವರ ರಿಪೋರ್ಟನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನೂ ದರ್ಶಾ ಕೂಡ ಹೇಳುಕೊಟಿನವರು ಏನಿಂದಿಗೆ ಕೆಗೆದುಕೊಂಡಿ ಇಲ್ಲ ಕೋಟಿ ತರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕೋಟಿ ಕೂಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಾಡಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಜನರು civil jurisdiction ಗೆ ಒಂದು ಕೋಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, criminal jurisdiction ಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದರೆಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ. ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನ ಧತು ಹೋಬಿಳಿಯ ಜನ civil litigation ಗೆ ಪ್ರಮುಖನಾರು ಅಡಿಪನರ್ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ಮ್ಯಾಚಿಸ್ಟ್ ಕೋಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, criminal complaints ಇಡ್ಡರೆ ನಂಜನಗೂಡು ಕೋಟಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದೇ ರಿತಿ ಪಿ. ನರಸಿಂಹರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಬಂಗಾರು ಹೋಬಿಳಿಯ ಜನ civil litigation ಗೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ಕೋಟಿಗೂ, criminal complaints ಇಡ್ಡರೆ Additional Munsiff Magistrate's Court, Mysoreಗೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ರಿತಿ ವಾಡಿದ್ದರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ನಕಾರದವರೂ ಮತ್ತು ಹೇಳುಕೊಟಿನವರೂ ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಒಂದೇ ವಾದ, ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ

ಕೋರ್ಡಿಕ್ತಾನಂತಹ ಎಂದು ಮಾರ್ಗ, ನಾಲ್ಕು ಕೋಟ್ಟಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆ ವಿತಕೋಟ್ಟನ್ನು ಇರಬೇಕು, ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಅವರು ಹೇಳುವದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ; Efficiency of Bar ಹೊರಬು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು Justice ಕೊಡುವಾಗ ಕೋಟ್ಟಗಳಾಗಿರುವ ಸ್ವಾಧದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು maintain ವಾದತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಬಿಕಳ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಕೋಟ್ಟ ಪಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರೆ ನರಿಯಾದ ರೈಬ್ರೂರಿ ಕೊಡಬೇಕು ಅದನ್ನೇಲ್ಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ, ಕೋಟ್ಟಗಳನ್ನು ವಾದತ್ತ ಏನ್ನರಣಿ ಮಾಡಿದೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅ ವಾದದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ ಎಂದು ಬಹುಕೊಳ್ಳುವದಾದರೂ ಜನಗಳಿಗೆ ಅರತಕ್ಕ ತೋಂದರೆ ಫನ್ ಏಬಿಂದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. Efficiency ಬೇಕು, ನ್ಯಾಯ ದೀರ್ಘ ಕಿಸಿಕೊಂಡಬೇಕು. ನರಿಯಾದ ದಾರ್ಶನಿಕ ಇಂದ್ರಿಯ ಹೇಳುವಾದರೂ, ಬಹುವ್ಯಕ್ತ ತನ್ನ ಹಕ್ಕನ್ನು ನಾಧನೆವಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ತಕ್ಕಿಂದ್ರಿಯ ಅವಸಿಗೆ ಇಲ್ಲವಾದ ತೋಂದರಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿರೆ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬಿಲ್ಲ? ಅದುವರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೋಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಕಾರಾರಿ ಏಕೆ ಯೋಜನೆಮಾಡಬಾರದನ್ನು ಅಂಶವನ್ನು ನಾನು ನಕಾರಾರಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಬಿಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿವೆ, ಎಂಟು ಕೋಟ್ಟಗಳಿವೆ. Munsiff-Magistrate ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿರುವ ಕೂಡ ಅವಿಗೆ ಬರೀ magistrate powers ಮಾತ್ರ, ಕೊಟ್ಟ, ಸಿಲಿ ಕೇಸೆಗಳನ್ನು ಏರಡು ಮಾರುವ ಸ್ವಾಧಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಸಿಪಾಲ್ ಕೋಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರುತ್ತಾರೆ. ಅಯಾ ಸ್ವಾಧದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ವಾಡಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಉತ್ತರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿಳಾರಿ ಹಾಗೂ ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಇತರ ಸ್ವಾಧಲ್ಲಿರುವ Munsiff-Magistrates ಅಧಿಕಾರವನ್ನು upgrade ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬಿರುತ್ತದೆಯೇ ಅಂಥ ಕಡೆಗಳಿಲ್ಲಯೂ ಅದಪ್ಪು ಬೇಗ Munsiff Magistrate Court ಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಪ್ರಮಾಣದಿಕ್ಕಿಂಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ criminal cases ಬೇರೆ deal ಮಾಡಬೇಕು, civil cases deal ಮಾಡುವವರು ಬೇರೆ ಇರಬೇಕು. ಅಗ ನರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯಿಬಹುದು. ಒಬ್ಬ Munsiff Magistrate ಅವವಿಗೆ ಈ ಏರದನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ ನ್ಯಾಯ ನರಿಯಾಗಿ ದೊರಕು ಪ್ರದಿಪ್ಪಿಸುವ ವಾದವಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೋಟ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಅಪ್ರಗತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ Munsiff Magistrate Courts ಬಹಳ ಇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ಅದಕಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ; ನ್ಯಾಯ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ತೆನಾಗ್ನಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವಶ್ಯಕತ್ಯಾರುವ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಲ್ಲಯೂ, ಈಗ ಇಲ್ಲವ �Magistrate Court ಗಳನ್ನು upgrade ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ civil jurisdiction ಕೊಡಿ. Munsiff Magistrate ಕೋಟ್ಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರೆ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಜನಗಳಿಗರತಕ್ಕ ತೋಂದರೆಯನ್ನು ತಾವು ತಪ್ಪಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಅಗುತ್ತದೆ, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ ಅಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ.

ಕೋಟ್ಟಗಳ ಸೂಕ್ತ ಅದರೆ ಲಿಟಗ್ರೇಷನ್ ಜಾಸ್ತಿ ಅಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಕೋಟ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಲಿಟಗ್ರೇಷನ್ ಸ್ಲಿಲ್ಲುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇರುವ ಕೋಟ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿ ಲಿಟಗ್ರೇಷನ್ ಇಲ್ಲ, ತಕ್ಕಿಂದೆನಾಗಿರುವವನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ನ್ಯಾಯ, ಮಾಡಿದ್ದೇ ನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಯಾರು ಶಕ್ತಿ ವಂತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆಯೋ ಯಾರು ನಾಲ್ಕು ಜಂರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ತಕ್ಕಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವವಿಗೆ ನಿನ್ನದ್ದೇ ನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಶೀಲ್ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಜಾಗಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಸದಸ್ಯರು ಅಭಿಪೂರ್ಯ ಪಡುವುದಾದರೆ ಹಾಗುವೀ ಕೊಡಿ. ಕೋಟ್ಟಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಲಿಟಗ್ರೇಷನ್ ಜಾಸ್ತಿ ಅಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ನಂಬಿಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಕೋಟ್ಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲರೂ ಲಿಟಗ್ರೇಷನ್ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಕಷ್ಟಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗೆ. ಇಲ್ಲವಲ್ಲದ ತೋಂದರೆಕೊಳ್ಳ, ಬೇಡ ಎಂದು ಬೇಡನಿರಿಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಲಿಟಗ್ರೇಷನ್ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತ್ತೆ ಎಂದು ತುಫಿ, ಸಮಾಧಾನಪಟು ಕೋಳುವ ನಿತಿ ನರಿಯಾದುದಲ್ಲ, ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ, ಜನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಒಂಟುಪಡಿಸಿ ಲಿಟಗ್ರೇಷನ್ ಕಡಮೆ ಮಾಡುವುದು

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ಬಸತ್ತು) ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಎಲಾಲ್ ಕಡೆಗೂ ಕೊಡುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಯೋಚನೆವಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಾಯಾಯಾಗ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ಲಿನ ನನ್ನ ಬೇಕಿರುವುದನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಸ್ವಾಯಿ. ಪೋಲೀಸ್ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಡುತ್ತೇನೆ. ನಂನಾಥನದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮಾಟ್ ಯಾವ ಮಾಟ್ ದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟಿದ್ದವೇಯೋ ಆ ಮಾಟ್ ದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ನನ್ನ ಅಭಿಪೂರ್ಯವಾದರೂ ಕೂಡ ಬಹುಶಃ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ಲಿಲ್ಲ ನುಳ್ಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಾವ ಮಾಟ್ ದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದೇವೇಯೋ ಅಧಿವಾ ಕಾನೂನು ಅವೇಕ್ಷಿಪಟ್ಟಿದ್ದೇಯೋ ಆ ಪಾಟ್ ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಪಾಗಿರಾರು. ಸಾಧ್ಯವಾದಪ್ರಯೋ ಕೂಡ ಸಕಾರದವರು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ morale ಬಾಸಿ ವಾದುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾನಿನೋಽಧವು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಪ್ಯೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ತಪ್ಪಿ ದಾರಿಗೆ ವೆಚೆದ ಹಾಗೆ ಆಗಿದೆ. ಎಪ್ಪು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಾನೂನನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ಪಾನ ನಿರೋಧದಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾಗುವುದನ್ನು ತಪಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿರೆ, ಅಪ್ಪು ಕೂಡ ಕೆಳ್ಳಿಷ್ಟು ಸಾರಾಯಿ ವಾದುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪೋಲೀಸಿನವರೇ ಸೇರಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಬಂದಿರತಕ್ಕ ಅವವಾದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ, ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅಳಿಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇಳಿಂದಿಕ್ಕು ಕೂಡ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಜಿಗೆ ನಾವು ರಿಕೂರ್ಟ್ ಮಾಡತಕ್ಕ officers ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನವೆಲೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಲಾವಳಿಗಳಾಗಬೇಕಾದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ನನಗ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫನು ಜಬಿರ್ಫನ್ಸು ಇತ್ತೂ ಇದೆ ಇವೊತ್ತು ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಜಿಯಲ್ಲದೆ ಎಂದರೆ ತಪಾಗಿರಾರು. ಶ್ರೀಮಾತ್ ಶಿ. ಮಾದಯ್ಯಗೌಡರು ಹಾಲೆಂಡ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಪೋಲೀಸಿನವರ ವರತನೆ ಹೇಗೆರುತ್ತದೆಯಂಬಿದ್ದು ನೋಡಿಕೊಂಡುಬಿಂದು ನವಾಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರಾದರೂ ಅಪರಿಚಿತರು (strangers) ಬಂದರೆ, ಅವರ ಕಪ್ಪೆ ನುಬಿ ವಿಕಾರಿಸಬೇಕಾದರೆ, 'Can I help you' 'Can I be of any help' ಎಂದು ಹೇಳತಕ್ಕ ಸಹಜ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರೆ ನಮ್ಮ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರತನೆ ಹೇಗೆಡೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಅಲೋಚನೆವಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ 19ನೇಯ ತಾರೀಖು ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನಿದರ್ಶನದ ವಿಕಾರ ನಾನು ಇಲ್ಲ ಹೇಳಿದರೆ ಬಹುಶಃ ತಪಾಗಿರಾರು. ನಾನು ಕಳೆದ ಜನವೇ 30ನೇಯ ತಾರೀಖು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಬೇಕಿರುವುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಏರಡು ಪೋಲೀಸ್ ರೇಂಬ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು urban range ಮತ್ತೊಂದು rural range. ಈ urban range ಗೆ ಕೆಲಸ ಕಡೆ ಇದೆ ಹಾಗೆ ಇದೆ, rural range ಗೆ 200 ಹೆಚ್‌ಗಳಿಂದು, ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ 40 ಮೈಲ್ ದೂರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದು ದರಿದ್ದ ಆ ಏರಡು ರೇಂಬ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ ಅಗ.

Sri R. M. PATIL (Minister for Home).—Sir, the matter is under consideration.

Mr. SPEAKER.—What transpired in the chamber of the Home Minister had better be not referred to here.

Sri M. C. BASAPPA.—Thank you Sir.—

ಮಾನ್ಯ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳು I. G. P. ಯವರನ್ನು ಕರೆಸಿದರು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ತಕ್ಷಣ, ಸನ್ನವೇಶ ಏಕ ಬಂತು ಎಂದರೆ ನಾನು representation ಕೊಟ್ಟಾಗ.....

Sri R. M. PATIL.—I think it is not necessary to refer to it. It is a matter of exchange as regards information.

Mr. SPEAKER.—The parliamentary convention is that as far as possible conversations held in the Chambers of Ministers or in the lounges should not be referred to in the open House, unless the Member thinks it absolutely necessary to refer to it.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಸಿ. ಬಸತ್ತು.—ಅಡ್ಡಿನಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು, ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ತಾಪಕ ಕಾನೂನಿನ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಇವರಾಗಳು ಕಾನೂನನ್ನು ಮರೆತು ಬಹಳ ಬಿಂದು ಕೆಲಸವಾಡುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?

SRI R. M. PATIL.—It is not correct, Sir. If my friend yields.....

MR. SPEAKER.—I do not want two Members on the floor of the House to bring in or refer to private matters and try to contradict each other. I won't allow further discussion on that point.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ವಿ. ಗಾಡ (ಪಾರ್ಟಿ) .—ಮಾನ್ಯ ನಭಾಪತ್ನಿಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರತಕ್ಕ ಬೇಕಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಯಾತ್ರುಗಳು ಆಗಾಗೇ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರ್ಸೆನ್ ವರ್ಕೇರ್ ಕೆ ಬೇಕಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಗೆ ಚೆಯುವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. Administration of Justice ಗಾಗಿ 61-62ನೇ ನಾಲಿಗಿಂತ ಈ ವರ್ಷ ನುಮಾರು 13,40,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿ ಖರಚಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸೈಲುಗಳಾಗಿ ನುಮಾರು 2,12,000 ರೂ. ಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಖರಚಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೆಗೆದಿರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶೈಲ್ಪೀಯ ನಿಲ್ಲಿ 58,28,000 ರೂ.ಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ವರ್ಷ ಖರಚಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿವಾರೆ. ಇಂತೆ ಖರಚನ್ನು ವಾದಪಲಕ್ಕೆ ಈ ನಿಫ್ತಿ ನಂತರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಿಗೆಯನ್ನು ಇಯತ್ತೇವೋ ಅಲ್ಲದೆ ಇದಂತೆ ಸಾಕಾದಮ್ಮು ನಮ್ಮ ಸವಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಜನತಗೆ ಕಾರ್ಯಸಾಧನವೆಯಾಗದೆ ಹೋಗ್ನಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಒಂದು ತತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಅಪ್ಪಂದನ್ನು ನಡಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿವುವಾದರೆ, ಇದುಂದ ಒಂದು ಸ್ವತ್ತಿಕೆ ಹೋಗೆಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿದೆಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯ-ತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿ ಮಾಡಲು ಬಹಿಗೆ ಕಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ ತಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈ ಸಂಭಾಧದಲ್ಲಿ ತಿಳಿನ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮ್ಯಾದ್ಯ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿಕಾರ್ನಾನ್ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಪ್ರತಿಯೆಂದು ತಾಪ್ಲಿಕುಗಳಿಂದು ತಾಪ್ಲಿಕುಗಳಿಂದು ಕೊಳ್ಳಿರುತ್ತ ಆಗಬ್ರೀಕೆ ನ್ಯಾಪುದರ ಅರ್ಥ ಮುನ್ನಿಂಫ್ ವಾಯ್ಸಿಫ್ ಪ್ರೆಕ್ಸಿ ಕೊಳ್ಳಿರುತ್ತ ಆಗುವುದುತ್ತ ಮು ಎಂದು ಅರ್ಥ ರೂಪ ರೀತಿಯಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನರ ಹಾವಾರಾಬಾಗರಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿರುತ್ತ ಬೇಡಿಕೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳಿರುತ್ತ ಮಾಡಬಿಕುದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೆಂದು ತಾಪ್ಲಿಕು ನಿಲ್ಲಿಯಾದ್ಯ ಮುನ್ನಿಂಫ್ ವಾಯ್ಸಿಫ್ ಪ್ರೆಕ್ಸಿರುಗಳ ಕೊಳ್ಳಿರುತ್ತ ಆವಶ್ಯಕವೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯೀಡಿಕೆನೆಡಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಇತಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿರುತ್ತ ಗಳಿಂದು ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸ ಹಾಚಿಕೆ ವಾಡುವ

(ಶ್ರೀ ಚಿ. ವಿ. ಗೌಡ)

ಖ್ಯಾಪಣೆ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕೋಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆವನವಿದೆ. ಕೆಲವು ಕೋಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಕೆಲಸ ಇದೆ. ಈ ಕೋಟುಗಳ ಪುನರ್ವ್ಯಾಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು, 1—11—1955 ರಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ಖ್ಯಾಪಣೆ ರಾಜ್ಯ ಬಿಂಬಿಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಈ ಖ್ಯಾಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಂತ್ಯು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ನರಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾನೂನುಗಳ ಏಕರೂಪತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕೋಟುಗಳಲ್ಲಿ ನಡಿಯಾಗಿ ಹಂಡಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೂಲು ಲಕ್ಷ ಜಂತನಿಯುಳ್ಳ ಕಡೆ ಒಂದು ಕೋಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ 50,000 ಜನ ಸಾಬೇ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಒಂದು ಕೋಟಿರೂತ್ತದೆ. ಇದುಂದ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒತ್ತುದು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಒತ್ತುದು ಕಡಿಮೆ.

MR. SPEAKER.—Is it not that the District Judge has powers to transfer the suits?

SRI G. V. GOWDA.—The litigant has got to put in a representation and if the Judge is convinced, then only he will transfer. So, I feel that there is an imperative need for territorial re-distribution, Sir.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನರಕಾರ ಏಕ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರೋಲೇನ ದಳವನ್ನು ನರಯಾಗಿ ರೀ ಆಗ್ನೇಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲವು ಮಾಡಬೇಕು. ಖ್ಯಾಪಣೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರೋಲೇನು ಇನ್ನೊಕ್ಕರಿಗೆ ಯಾವ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಾವಾಗ್ಯಾತ್ಮಿ ಇದ್ದೇಲೇ ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರೂ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಹೊಗ್ಗು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದ ಏರದು ಮೂಲು ಕೋಟುಗಳಿಗೆ ಹೊಗ್ಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಿಯಾಗಿತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೆಲಕ್ಕೆಗಾಲದ ಪ್ರೋಲೇನು ಇನ್ನೊಕ್ಕರಿಗೆ ಕೆಲಕ್ಕೆಗಾಲ, ತರಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೊಗ್ಗಬೇಕು. ಕೆಲಕ್ಕೆಗಾಲದ ಕೋಟಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾಡಬೇಕು. ಖ್ಯಾಪಣೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂತ್ಯು ಮಾಡಬೇಕು ಕೋಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ನಾಜ್ಯಾಯವಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲವನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರೋಲೇನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪ್ರಾಂತೀಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮೂಸ್ಕೀರ್ಥ ಮಾತ್ರಾಪ್ರಮಾಣರೂಪ ವಾಗ್ಯಾತ್ಮಿಗಳ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಲವನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂತ್ಯೇನ್ನು ದಿವಷ ಅದು ಆಗುತ್ತದ್ದು. ಅದಪ್ಪು ಬೇಗೆ ನಮ್ಮ ನಾಯಾಂಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾನಸಿಗೆ ತೆಗುವಳಿಂದ ತerritorial Re-distribution ಕೆಲವು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗುಣಿಂಬಾಗಿ ಒತ್ತುದು ಬಾಸಿತ್ತಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ರಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಅಂವಾಯಿ. ಇಂತ್ಯಾದಿದ್ದರೆ, ಜನಕ್ಕೆ ನಾಯಾಯ ದೊರಕನಿಂದಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಕಷ್ಟ ಎಂಬ ಈ ನುದಿಭಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನವ್ಯ ಕೆಲಕ್ಕೆಗಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಂಟಿಕ್ಕೆ ಏಕೂಪ್ಯಾಲ ಮುಕ್ಕಿಲ ದಂರದಲ್ಲಿದೆ. ತಲಕಾದು ಹತ್ತು ಮುಕ್ಕಿಲ ದಂರದಲ್ಲಿದೆ. ಮುಕ್ಕಿಲನಿಂದ ಕೋಟಿಗೆ ಹೊಗ್ಗಬೇಕೆಂದರೆ, ನಲವತ್ತು ನಲವತ್ತೆ ಸ್ಥಳ ಮುಕ್ಕಿಲ ದೂರ ಹೊಗ್ಗಿ ಈ ಪ್ರೋಲೇನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೇರ ಬೇರ ಕೋಟುಗಳಿಗೆ ಹೊಗ್ಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಖ್ಯಾಪಣೀಯಿಂದ ಜನಕ್ಕೂ ಬಿಂಬಿಕ್ಕೆ ವಾಗ್ಯಾತ್ಮಿಯಾಗಿತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನರಕಾರ ಯೋಜನೆಮಾಡಿ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪುನರ್ರಚನೆ ಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ನೆಕ್ಕುವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಮುಕ್ಕಿಲನಿಂದ ಎಲಾಲ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಒತ್ತೆ ಒತ್ತೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾತಿಸ್ಯ ಕೆಲವೆಡೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪಕೆಯನ್ನು ಸರಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇ ಇರುವುದು ಬಿಂಬಿಕ್ಕೆ ತೆಗುವಳಿಯಾಗಿದ್ದರೆ. ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾನೂನಿಗಳನ್ನೂ ಸವಿನ್ಯಾಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಲಾ ದಿಪಾಂಕರ ಮೆಂಟಿಸರ್ಲೋ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಲಾ ಕೋಟುಗಳಿರತಕ್ಕ ವಿಧಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿಗಳ ಏಕ ರೂಪಕೆಯನ್ನು ಸರಕಾರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇ ಇರುವುದು ನವಗಳಿಗೆ ಬಿಂಬಿಕ್ಕೆ ಕಡೆ ವಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ರೀತಿ ಇದೆ. ಹುದ್ದಿರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಾನೂನು ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನ ಬಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾನ್ಯವಾದಿ ಏಕರೂಪ ತೆಗೆ ತರಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಳಿಕೆ ನಾಲ್ಕು ಅಗ್ನವುದ್ದಿ. ಕಾಲೇ ನದಿ ಯೋಜನೆಯಂತಹದ್ದು ಪ್ರಾಚ್ಯಕ್ಕನ್ನು ಮಾಡಲು ಎಷ್ಟೇ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಗಿರಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಮಾನ್ಯಗಳನ್ನೇನೂ ಬಗ್ಗೆ ಹಂಪುವ ಪ್ರಮೇಯವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಒಂದು ಅಂಶದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಪಕ್ಕ ಯೋಜನೆ ತ್ತಿದ್ದಾರೋ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪಟ್ಟಿಕೆ ಪಾರ್ಸಿಕ್ಯಾಟರಿಗಳ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹೊಲೀಸು ಅಥಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಡೆ A. P. P. ಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡ ಯಾನ ಹಾರಂ ಅಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಗೆ ವಾಡಿದರೆ ಜನತೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಯಾಯ, ಸವಾರಾನಗಳು ದೊರಕಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲವುಜರಗೆಕೆ ಇದನ್ನು ಸಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲ್ಪ ಎಂದು ನಾನು ಹೃತ್ಯೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೊಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತನಿಖಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ತನಿಖಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ತರಹೇಯಿರುವುದ್ದಾರೆ. ಫಾಲ್ಪ ಇನ್ ವೆಸ್ಟಿಗ್ರೇಷನ್ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಕ್ಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿಗಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲಿ ದಾಢಾರೆ. ಆ ತಪ್ಪುತ್ತಿನಿಷಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಅಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಹೇತ್ತ ಕೊಡುಪುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿಗನುನ್ನ ಕೊಡುದೆ ಇರುವುದು ತೋಡನ್ನಿಃಯ. ಹೊಲೀಸು ಪಾರ್ಸಿಕ್ಯಾಟ್ ಮಾಡುವ ಬಂದು ವ್ಯಾಪಸ್ಯೇಯಿರುವುದರಿಂದ ಕೋಣೆ ಅಡಿ-ನೇಡಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಏನೂಮು ಕೆಲವನಾಡಲು ಅವಕಾಶವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾಡುವು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು-ಪಟ್ಟಿಕೆ ಪಾರ್ಸಿಕ್ಯಾಟರ್ ನೇಮುಕ ಮಾಡಬೇಕೆ ಎಂದು ಈ ಸುಧಾರಣೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನಿಖಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಹೊಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಹೇತ್ತ ಕೊಡುಪುದು ಬಿಂದು ಅವಶ್ಯಕ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವನ್ನು ನಮ್ಮು ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಈ ಸುಧಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿನುತ್ತೇನೆ.

2-30 P.M.

ಇನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮುಕವಾಮವಾಗೆ ಅನುಭವ ನಾಮವ್ಯಾಗ್ರ, ಯೋಗ್ಯತೆ-ಇಜ್ಞಾಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆರೆ ಕೆಳದವೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಏಂದು ಹೇಳಿ ತೀನೆನ್ನೇ ಜರ್ಮನಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟಿ ತರಿಸ ರ ನೇಮುಕ ಮಾಡಲಾಗಿವೆ. ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನೇಮುಕ ಮಾಡಬಾರದು. ಯೋಗ್ಯ ಜನರನ್ನು ನೇಮುಕ ಮಾಡಿದರೆ ಜರ್ನಲ್ ವಿಶ್ವಾಸವಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಡಕ್ಟರ್, ಪ್ರೈಡಾಮಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಮುಂಸಿಪ್ಲೋ ಮ್ಯಾಟ್ಸ್ಪ್ರೆಟ್ ಅಗಿ ನೇಮುಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ತರಹೇತಿ ಕೆಳದಲ್ಕೆ ಬೇಕು. ಅಂದೆ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮದ್ದಾಸು, ಅಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೇರಬಾಗಿ ನೇಮುಕ ಮಾಡುವರಿದ್ದು. ಹೊವಲು ಅಲು ತಿಂಗಳು ತರಪೆತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿ ಅವೇರೆ 4-6 ವರ್ಷ ಮುಂಸಿಪ್ಲೋ ಎಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅನುಭವ ಪಡೆದುಂಟೇ ಮೇಲೆ ನಾನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತರಹೇತಿ ಕೊಡುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಇನ್ನು ನಾಯಾ ಯಾದಿತರ ನೇಡುತ್ತ ಪಾದಪುದ್ದರಲ್ಲಿ ಬಾತೀಯತೆಯನ್ನು ದೂರ ಇಟೆಕ್ಕೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಕ ಮುಂತ್ತ ಯೋಗ್ಯರಾದ ನಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರಾನ್ಯದ್ವಿರು ಬೇಕು. ಬಾತಿಯು ಈ ಇರಲ್ಪಿ ಬಿಕಾರದು ನಿಸ್ತುಕತೆ ಪಾತ್ರವಾಣಿಕತೆ ದಕ್ಕತ್ತ ಅರ್ಥತ್ತ, ಮರ್ಪಿತ್ತ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಬಾತಿಯು ಈ ನೋಡಬಾರಾದು ಆ ರೀತಿ ವಾಣಿದರಿರ ಬಂರಾ ಹಿತ ಪಾಧನೆ. ಯಾಗು ರದ್ದು ವೆ ದೇಶದ್ವಾ ಹೇಯಾಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರದವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಈಕ್ಕಿ ದೇಶಯಾಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅಂತ ಗಮ್ಮಾನಿಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ನಿತಿ ವಿಫಲಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

జిర్రాన్నాయియిద్దిల్లిర నేముక వాయిదావాగీ 45 వఫ్ వయ్సిల్లివుతపుక్కు 7 వఫ్ కే కిఫియే అనుబంధ వ్యక్తిగతిలు ఎందిదే. జిర్రాన్నాయియిద్దిల్లిర నేముక బగ్గె అణిగుణ్ణు కరే దిద్దురు. 100 అణిగుణు బుద్దిద్వు. అదుర్లు 30 జనసుగె అణ్ణై ఇంటర్వ్యూగు కరే ఒందిదే. బాకియివరను. ఏకే బటిప్పద్వారే? అఫ్టె జూతస్కంట ఎల్లరిగూ ఇంటర్వ్యూగు కపే కేలుచేయి కాగిత్తు. రంపు త్రుకుపర 45 వఫ్ వయ్సిను వుక్కు 7 వఫ్ అనుబంధ వ్యక్తివరిగొప్ప అఫ్టె యిద్దుర ఇంటర్వ్యూకే కరే కేలుచేయికాగిత్తు. అంధవరల్లి అఫ్టె ఇద్దువరన్న నేముక మాపేక్కాల్చియుదుగాిత్తు. అదరే ఈ రీతి నేముక వాయిదాపుచు నరియుల్లి. ఈ నేముకద బగ్గె ఈ రీతి ఏకే హీగే మాడిదా రోల్ అఫ్ పాగాపుదిలి.

ಶ್ರೀ. ಎಂ. ವಿ. ರಾವುರಾವು (ನಾಯಾ ಶಾಪು ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಇಂಡರ್‌ವ್ಯೂ ಕರೆ ಸರಕಾರ ಕೆಂಪಿ ರ.

ಶ್ರೀ. ಐ. ವಿ. ಗೌಡ - ಹೆಚ್.ಎಚ್.ಎಚ್. ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಯಾರು ಮಾಡಿರೂ ಅದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ರೀತಿ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

ఒందు వస్తువులోకి అదిష్ట బేగు కేళ్లుఁగళ చిరించోరియలు రిండిస్ట్రీషన్స్ మాదుతూరుందు నిరీక్షణి మాడిపో. మొదుచు ఇదన్ను మాదువుదు అవశ్యకవాగిదే. రూల్స్ గళల్లి వికరాజత సాధిమివుదు బిషట అగ్క్య. అదిష్ట జాగ్రత ఈ కెలన మాడబేకు ఎందు మత్తొమ్మె నమిసుత్తేనే.

(ಶ್ರೀ ಚಿ. ವಿ. ಗಾರೆ)

ಇನ್ನು ಜ್ಯೇಂಲುಗಳ ಸಿಗೆ ಹೇಳಿದು ಬಂಬಳ ಇವೆ. ಬೇಗಳಾರು ಸೆಟ್ಟುಲ್ ಜೀಲು ಜೆನಾಗ್ಲಿ ಕಲನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಂದೆ. ಉದ್ದೇ ರೀತಿ ಎಲ್ಲ ಜೀಲುಗಳು ಕಲನ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಜೀಲುಗಳು ಸುಧಾರಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಬೇಕು; ಜೀಲುನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವ ಅಪರಾಧಿಯ ಮಾನಸ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ನಾವು ಹೇಳಿತ್ತೇ ಬಂದಿದ್ದೀವೆ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಇದು ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅಂಥವರನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿನಾಗರಿಕರನಾಗಿ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಇರಬೇಕು. ಯಾವದೋ ಸ್ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಇಗಾಗಿ ಉದ್ದೇಕದಿಂದ ಹೇಯಿ ಕೃತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ತಿಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದವನ ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವಕಾಗೆ, ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಜೀಲುನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಆಗತ್ಯ. ಶಿಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದವನು ಕಷ್ಟ ಕೂಡಬೇಕು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡು ಬಾರಾದು. ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಕೆಷ್ಟಿದ್ದು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ಬ-ಜ್ಯೇಂಲುಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಜೆನಾಗ್ಲಿಲ್. ಈ ದವಸ ಅಪಗಳು ಅಗಲವಾಗಿಲ್ಲ, ಅಪಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಕಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಬಳಪಟ್ಟಿವರು, undertrial ಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದವೇಲೇ, ಸರಂಕಣೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಬೇಕು. ಅಗಲವಾದ, ಬೆಳ್ಳಿಕರುವ ಕೊಣೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿ ಒಬಗಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದಂಥ ಸರ್ಬ ಜ್ಯೇಂಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಟ್ಟರು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮಾಟ್ಟಿಗೆ ಇನ್ನಾರ್ಮ್ಯಾಗಳ ಅರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಧೀಕ್ಕಬಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡುಹೊಗಬೇಕು.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಎವ್ವೇ ಖಚಿತ ಮಾಡಿದರೂ, ಸಹಳವಾಗುವ ಕಡೆಗೆ ತಿಕ್ಕಿಗಮನ ಕೂಡಬೇಕು. ಅದು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂರ್ವೀಲ್ಸ್ ದಳದ ಅಡಳಿತವಾಗಲ, ಜ್ಯೇಲನ ಅಡಳಿತದರ್ಲಾಗಲ, ನ್ಯಾಯವರಿ ವಾಲನೆ ಅಡಳಿತವಾಗಲ ಪ್ರಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. ಪೂರ್ವೀಲ್ಸ್ ದಳದ ವಿಚಾರ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೋ ನರಸ್ಯರು ಬಹುವಾಗಿ ಬಿಂದಾರ್ಥ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ವಿಚಾರ ಎಪ್ಪು ಹೇಳಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿನನ್ನು ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಪಿ. ಫಾಯದೆ (ಅಂಕೋಲೆ).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಬಂದ್ವಿಬಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವೀಲ್ಸ್ ಇಲಾಜಿಗಳು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 11, 12, 13ನೇ ದಿವಸ್ಯಾಂದುಗಳನ್ನು ನಾನು ಸುಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಪ್ತಾಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸಂಧಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ಮತದಾರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಅಂಕೋಲೆದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿಸ್ತ್ರೀಟ್ ಕೋಚ್‌ಎಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಬಂಬಳ ಅಷ್ಟಿಯ್ವಾಗಬಿಹುದು. ಅದೇ ಹಳೆಯಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸ್ತ್ರೀಟ್ ಕೋಚ್‌ಎಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಕೋಲೆ ಮತದಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲುಪಡಕ್ಕೆ ಯಾವ ತರಹದ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಜೀಲ್ ಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಳಿಗೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಲಾಷ್ಟಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಆಗದ ಹೇಳಿದರೆ ಎರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಒಂದಾದರೂಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಜನತಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನ್ಯಾಯ ವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಅಂಕೋಲೆಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಯಾರ್ಥಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ, ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಜೀಡಿಕೆ, ಬಂಬಳ ಉಂಟು. ಇದನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಪರಿಶೀಲನೆ, ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ನೊಕ್ಕಿ ವಾದ ಒಂದು ನಿಷಯವನ್ನು ತಿಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ನನ್ನ ಮತದಾರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಹಳೆಯಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಸೋಡಿಯರುವ ಸ್ವಸಂಗ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಳೆದ ಕೆಂಪಾರಿಗೆ, ವೇಟಿಂಗಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯ ವಿಲ್ಲ, ಬಂಬಳ congested ಆಗಿದೆ. ಇಂಥ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಾಗಿರಿಬೇಕು, ಅವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಳೆದವರಿಗೆ ಇರುವ ಸ್ವಿಂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಳೆದ ಕ್ಷೇತ್ರದಾರರು ಹೊರಗಡೆ ಜಗಲ ಮೇಲೆ ಕಾಲಕೆಂಪಾರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಂಬಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೊಗೇನೆಂದ ಕ್ಷೇತ್ರದಾರಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ waiting room ಅವಶ್ಯಕ.

ಇನ್ನು ಪೂರ್ವೀಲ್ಸ್ ಇಲ್ಲವೇ ವಿಚಾರ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ನನಗೆ ಒಂದು ಗಾಡೆ ಜಾತಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೆಂದರೆ ಬೇಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯಿತು ಎಂದು. ಅಂದರೆ ಹೊಲವನ್ನು

ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ, ಅದೇ ಎಡ್ಲಿ ಹೊಲ ಮೇರೆ ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆ ಬೋಲೀನ್ ದಿಪಾರ್ಶ್ವವೆಂಂಬೆ ಕೆಲಪ ಅಗಿಕೊಂಡೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾನ್ಯ ನಭಿಯ ನದನ್ಯರು ಅವಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಪನಃ ಪನಃ ಅವಗಳನ್ನು ಪನರು ಕೊಂಡ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಂಜಿನ್ ನುವರಿಲ್ಲ. ಬೋಲೀನ್ ಇಲಾಜೆಯವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೆ ಕಿಡಿಮೆ ಯಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ, administration ಬಿಕಾರ ಲೂನ್ ಅಗಿದೆ. ದೇಶದ ನಂರಕ್ಷಣೆ ಭಾರ ಹೊತ್ತಂಥ ಬೋಲೀನ್ ಇಲಾಜೆಯ ಅಡಳಿತ ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಜ್ಯೋಲಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದು ಮಾತ್ರ. ಜ್ಯೋಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅವಶ್ಯ. ನೆಂಟ್ರಲ್ ಜ್ಯೋಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಪ ನುಫಾರಣೆಗಳು ಅಗಿವೆ; ಅದರಂತೆಯೇ ಬಾಕಿ ಜ್ಯೋಲಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಹ ಅಗಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯ. ಬ್ರೆಡಿಗಳ ಮನನ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವಂತೆಯೂ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಅವರು ಜ್ಯೋಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಸಿ ಕೊಂಡು, ಜೀವನವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೆತ್ತುಪ್ರಸ್ತಾಯಾಗಿ ಬಾಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಇಪ್ಪು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತೀರ್ಥೀ ಎನ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ (ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ).—ನಾಯಾಯಿ, ನಾಯಾಯಾಂಗ ಹಾಗೂ ಗೃಹ ಖಾತೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ನಭಿಯ ಮುಂದೆ ಮಾಂಡಿಸಿರುವ ನಾಯಾಯಾಂಗ, ಬಂದಿಖಾನೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೋಲೀನ್ ಖಾತೆಗೆ ನಂಬಿಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಬೇರೆಕೆಳಸ್ಯು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

ದುಪ್ಪೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ತಿಪ್ಪೆ ರಕ್ಷಣೆ ಹೊದಲು ಸರ್ಕಾರವ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅಪ್ಪು ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾವಾಹಿಕೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾದ ನಾಯಾಯಗಳನ್ನು, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಒಬಗಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದಂಥ ದೃಷ್ಟಿಕೋಣ ಇನ್ನಾದರೂ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣತೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲಿ ಅನ್ನು ಪುದನ್ನು ನಾವು ಒತ್ತಾಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಹೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಭಾಷೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿವುದಾದರೆ, ಇನ್ನೀ ನಾವು ಯಾವ ಜನರ ವಿವಾದದ ಬಗ್ಗೆ, ನಾವು ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಹೆಚ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಆ ಜನರಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಬಬ್ಬಿಗೆ ಮಾರಣದಂದನೆ ಏದಿನುವುದಾದರೂ, ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಜ್ಞಾನ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಏದಿನುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ನಷ್ಟ ಮೇಣಿಸ್ತೇಂದ್ರ ಮಾನ್ಯ ಸೀರ್ಫ್ ಕೋಟಿಗಳಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹುಕ್ಕೆಕೊಳ್ಳಿ ತನಕ ಅರ್ಜಿದಾರಿಗೆ ಅಧವ ನಾಯಾಜ್ಞಿ ಯಾವ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ, ತಿಳಿಯದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಂಧ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೋಟಿನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೊಗ್ಗಿತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ಅದಮ್ಮ ಬೆಗ್ಗೆ ಕೈಬಿಂಬಬೇಕು ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯತಕ್ಷಣ ಜನರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೋಟಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿ ನಾನು ಈ ಸಂಧಿರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯಿ ಮಾಡಲು ಇತ್ತೆ ಹಬ್ಬಿತ್ತೇನೆ.

ನಾಯಾಯಿ ಇವತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಈನ್ನ ದಿಯ ಗಂಟನಂತೆ ಒಳಗಡೆ ಇದೆ ಯೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತೇನೆ. ಇವತ್ತು ನಾಯಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದನಂತರ ಸ್ವಾಂತ್ರ್ಯ ಫೀಲ್ಯನ್ನು ಬಂದೇ ಸಮನೆ ಸರ್ಕಾರ ಏರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಗ್ಗಿತ್ತಾ ಇದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕಾಗದದ ಬಿಜು ಹೆಚ್ಚಾಗ್ಗಿತ್ತಾ ಇದೆ, ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಫೀಲ್ಯಗಳೂ ಬಂದೇ ಸಮನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ಗಿತ್ತಾ ಇದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಯಾಯಿ ಬಹಳ ಸಲ ದೂರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಅದಕಾಗ್ಗಿ ಅವನು ಪ್ರಯೋತ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ಅನೇಕ ಸಂಧಿರಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಹೊಗ್ಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ನಾಯಾಯಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೂರೆಯುವಂತೆ ಏಪಾರದಾಗಬೇಕು; ಇವತ್ತು ಇರತಕ್ಷಣ ಅನೇಕ ಅಡಚಣೆಗಳು ಹೊಗ್ಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಅನೇಕ ಸಲ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಕೇನುಗಳು ತೀರ್ಥಾನವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಳಿಂಬಿವಾಗಿ ತಡೆ. ಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಕೇನುಗಳು ಕೂಡ ವರ್ಷ, ಎರಡು ವರ್ಷ, ಮೂರು ವರ್ಷ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಸಡೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇನು ತೀರ್ಥಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ತಾರೆ. ಅದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅದು ಎಲ್ಲಾ ಕೇನುಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ.

ಬಂದು ಶುಭ ಸಂಕಣ ಏನೆಂದರೆ ನಾಯಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದನಂತರ ಅನೇಕರು ತಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊಡಿಕು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಕ್ಕು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹುಕ್ಕೊಳ್ಳಿಗೆ ರಿಂದ ಮೂಲಕ ಹೊಗ್ಗಿ

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ)

ద్వారి. ఈ రిట్సోగిల విషయద్లూ, కేవల రిట్సోగిన్ నే, కోణిఫినచరు విషయపుడు రిండ, ఇత్యాధికారి మాడదే రిట్సోగిల విషయపుడు వాగి హోగుత్తదే. సివిల్ కేను అధికారి ఇన్వాప్ ప్రాదారిలూ సామాన్య తరఫద విషయాదిర అదు విషయించి వాగుపుడిరిదు ప్రాప్తించామివాగేదే హోగుబహుమతి. రిట్సోగిల 2, 3, 4, 5 వస్తోఫ్ ఇత్యాధికారి కాగేయే కుళుతుకొళ్పువదాదరే అంధ రిట్సోగిల విషయపుడిల్ల. ఇదర బోయిలూ కూడ ఆధిష్ట బేగ్ నిమిత్త న్యాయిపున్న కొదువంధ విషయాదు మాదినచేకొగుత్తదే. సరాక్షరదచరు యావాగలూ ఒందు అడ్డి హేళుతారై. ఇవత్తు ఈ శాసనాంగ పనిదే నాపు హింద ఒందు కేలు తిగేదుకొందు కుళిత్తింద్దే, అనేకరిగే హిం కొదుతేయే, క్రీగేయే ఇరబేకేందు హేళుతేయే, క్రీగేయే ఇరబేకేందు సిరిశ్క మాదుతేయే, ఆదరే సరాక్షరదచరు హేళువదు న్యాయాంగద ప్రక్క బిందాగ ముఖ్యాన్యాయింగ, సుఖీం కోణిఫ తోల్రినుతారై. అప్ప అభినవద్లు న్యాయిలయి నజీయుత్తదే, ఈ కేలన మాదబేకేందు హేళువదక్క నమగే యాచ హస్త ఇల్ల ఎందు హేళుతారై.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ರಾಮರಾವ್.—ನುವ್ವೀರ್ ಕೋಟಿನ ಅಧಿನಿದಲ್ಲಿ ಕಲನ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದರೆ ಫೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿಲು ನುವ್ವೀರ್ ಕೋಟಿಗೆ ಅಷ್ಟೆ, ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಗೋಪಾಲ ಗೌಡ.—ನಾಯಾರಾಂಗ, ಶಾಸನಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಇವತ್ತು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾಯಾರಾಂಗ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಕೆಲವುಸಲ ಇಲ್ಲಾಗಿಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ನಾಯಾರಾಂಗ ದೀರ್ಘಸ್ಥಿ ನೇಮುಕ ಮಾಡುವಾಗ ಸರಾಸ್ರ ರದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ನಿರ್ದೇಶನ ಇರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಈಗ ಈಗ ಕಂಡಿಗೆ ಕೆಲವು ಮೂರ್ಕೆ ಸೀರುಗಳನ್ನು ನೇಡುವ ಕರ್ಮಾಡಿ, ಅವರು ಈಗ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಮನವಿ ಕರ್ಮಾಡಿ ನಿದ ಗುದಾರಹಣಿಂದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿತನಕ ನಾಯಾರಾಂಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಂಗವನ್ನು ನಾಯಾರಾಂಗ ಅಪ್ಯಾಯಿತಿದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ, ಪುದಕೆ, ನಾಯಾರಾಂಗ ನಂಜುಣಾಂಗ ಒಂದು ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಂದು ಕೊಡುವುದಕೆ ನಾಯಾರಾಂಗ ಪುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತ್ರ ಈಗ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಿಯನುತ್ತದೆ. ನಿವೃತ್ತಾದ ವೀರ ನಾಯಾರಾಂಗ ದೀರ್ಘಸ್ಥಿ ನೇಡುವ ಕರ್ಮಾಡಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ಸಲ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ನೇಡುವ ಕರ್ಮಾಡಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿ. ಕೆಲವು ಪ್ರಯುತ್ತ ಗಳು ಇವೆ. ಕೆಲವರು ಆ ಒಂದು ಆಶೀರ್ಯಾದರೇ ಕೆಲವು ಸಲ ಸರಾಸ್ರ ರದ ಮಜ್ಜಿ ಹಿಡಿಯುವುದಕೆ ಹೇಗೆತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭಜ್ಞದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅದ್ದರಿಂದ ಈ ನಾಯಾರಾಂಗವನ್ನು ನಾಯಾರಾಂಗವನ್ನು, ನಾಯಾರಾಂಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರ, ನನಗೆ ಯಾರಭಿಯು, ಯಾರ ಮೂಲಾಜ್ಞ, ಯಾರ ಹೆದರಿಕ್ಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನಾಯಾರಾಂಗದ ಪ್ರತಿಯಿಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು; ಮತ್ತು ದೀರ್ಘದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಏನು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಾಗೆ ತಾವು ಕಾಡ, ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು, ಕಾಲವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡ ತಕ್ಷಾಗ ಒಂದು ನೀಡಿತ್ತಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ.

ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾವು ಭಾರತ ನರಾಂಶಾರದವರಿಗೆ ಶೀಫಾರನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿನೆ. ಮರಣದಂಡನೆ ಎನ್ನಾವುದು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮಾನುಂದುವರಿದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅದರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ capital punishment ಏನಿವೆ ಇದನ್ನು ನೀವು ತಮ್ಮಿನುವುದು ಒಳ್ಳೆಯಾದು ಎಂದು ನಾನು ಅನಿನ್ನತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ಪೋಲೀಸ್‌ನೇ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ ಮೊನ್ನೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಪೋಲೀಸ್‌ನೇ ಇಲಾಭಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಸನುವಾದ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದಿಲ್ಲಿಲ್ಲ ಇರುವ ಕಾಂತ್ಯೇಬಿಲ್ ಅಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಅವನ ದೂರು ಹೇಳಬೇಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿದೆ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಧೇಯನಾಗಿರದ್ದೇನು. ತನ್ನ ಅಹವಾಲನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಇರಂತಹ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ, ನೇರುವು ಅವನಿಗೆ ಇದೆ. ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಿಡುಕದೆ ಎಂದು ಅನ್ನು ವಿಭಾವ ಅವನನು. ದೊಡ್ಡಪ್ರಮಾ ಏನೇ ಅನ್ವಯವು ಮಾಡಿರುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಬಾಯಿಇಲ್ಲ. ಇದು ನುಢಾರಣೆಯಾಗಿರ್ತು. ಉದ್ದ ಹರಣೆ ಕೊಡಿಕಾರು. ರಾಯುಡುವಿನ ಹೆರುವಾರ್ ಕೇನು ಪುಸೆ ಅದರ ಬೆಂಬಿಟ್‌ಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಒಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಪ್ಪು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿಬಂತು, ಅದಕ್ಕೆ ವಿನಾದರೂ ಅಷ್ಟೇಲ್ಲಿಂದು ಬಿಲವತ್ತರವಾದ ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹುದುಕಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಬಿನಂದರೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನೇಕ ನಂಬಿರ್ಭರಿತ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇರುವ ದಲ್ಲಿ. ನಾಯಿಕೆ ಅಂಥಿತೆ ಅಥವಾ ಕುರುದು ಧ್ವನಿರಾಷ್ಟುಗೆ ದುಯೋಗೀನಾನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅದಂಥ ಮಾಮತೆ, ಅಭಿಮಾನ, ಭಿಡುವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಆದಂಥ ರೋಪ, ಕಟ್ಟು ಆಗಬಾರದು. ಕಾನುನೂ ಇದೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳೀಂದ ರಿ ತಿಂಗಳಿನವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿನಿಬಹುದು ಎಂದು ಕಿಷ್ಟಿಪ್ಪು ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇವನು ಯಾರು, ಗೊವಾಲಗ್ಗಾಗ ಹಾಗಾದರೆ ರಿ ತಿಂಗಳು ಹಾಕು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಸಂಭವ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಒಟ್ಟಿ ಕಾಂತ್ಯೇಬಿಲ್ ಕೇನು, ಹನುಮಂತಪೆಟ್ಟಿ ಅಂತ ಅವನ ಹೇಸರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಕೇನು ಕೋಟಿ ನಲ್ಲಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ಇಲ್ಲ ಪಿಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು. ಆ ಮನುಷ್ಯನು ನಂ. 843. (a) ಕಾಂಸ್ ಸೈಲಿನ್ಸ್ ಅವನು. ಏನಪ್ಪು ದೀಪ್ತ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದರೆ ತನ್ ಕೆಲವು ಅಭಿಪೂರ್ಯಗಳನ್ನು ಆ ದೇಶದ ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಆನೆ. ಅವನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲದ್ವಾರಾ ಹೋಗಿ ಅವರು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಅವರನು ತಡೆದ ಅಂತ, ನಿನ್ನ ಆ ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಲಾಯಿಬ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಬಳಿ ಕಾಂಸೈಲ್ಸ್‌ಲೀರ್ ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದು ನರಿಯೇ, ತಪ್ಪೇ ಅಂತ ಮೇಲನ ಅದಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತನ್ ಭಾವನೆಗೆ ಏನು ತೋರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವನಾದರೂ ಬಳಿ ನನ್ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಗೋಪಾಲಗೌಡನ ಹತ್ತಿರಹೊಗ್ಗಿ ಪನ್ನ ಹೇಳಿಕೊಂಡ, ಎಂತಲ್ಲೋ ಅಧಿವಾ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಏನೋ ಹೇಳಿದ ಅಂತಲ್ಲೋ ಹೇಳಿ ಈ ರೀತಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅವನ ಗತಿ ಅನು? ಕಾಂಸೈಲ್ಸ್‌ಬಳಿಲ್ಲ ಕೂಡ ಬಳಿ ಮನುಷ್ಯ, ಬಳಿ ವ್ಯಕ್ತಿ, citizen ನಾಯಿವಾದ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಅವನಿಗೂ ಇವೆ, ಅವನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಿಂದು ಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅದ್ದಿಂದ ಅವನಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ಒಂದು ಬೆಕ್ಕಾಡಿರೂ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಬಹುದು ಎಂದಿದೆ. ಅಂದಮೇರೆ ಕಾಂಸೈಲ್ಸ್‌ಬಳ್ಳಾ ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ತನ್ನ ಅಹವಾಲನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಸರಿನಮಾನ, ಯಾರೂ ಬಳಿಗಿರಿತ ಇನ್ನೊಬ್ಬಿ ದೊಡ್ಡವನ್ನಲ್ಲ. ಕೆಳಗೆ ಇರತಕ್ಕವನನ್ನು ನಾವು ಬಹಳ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿದ್ದು, ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ಕೊಡಿದೇ ಇರುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಯಾವತ್ತು ಸಂಶರ್ಣನ್ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದೀರುವುದು, ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ಕೊಡಿದೇ ಇರುವುದು, ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಅದು ಅಶಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂಸೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಆ ಹೆರುಮಾಳ್ ಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಯಾವರಣೆಯನ್ನಾದಂತೆ ಆಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪೋಲೀಸ್ ನವರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯ ನಡೆ, ನುಡಿ, ಸೂಜನೆತೆ ಬರುವಂತೆ ಈ ಇರಾಬೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಚ್ಚಿಸಿದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಹೇಳಿದ್ದೀರೆ ಜನರ ಬ್ರೋಚ್ ಬಂದು ಭಾರತಕ್ಕ ಬಿಂದು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯುತ್ತ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತೇನೆ. ಅದರೆ ಇವರನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗಿರ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದೆದ್ದರ್ಥ ಅದರಿಂದ ಅವರಮೇಲೂ ಕಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಸಮಾಜದೇವೇಲೂ ಕಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದ್ದಿಂದ ವರಮೋಂದು ಬೆಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಾಗುವಕಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂತ ಹೇಳಿತ್ತೇನೆ.

(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ)

3-00 P.M.

ಇನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರೋಲೀಸಿನವರು ಈ ಪೆನ್ನಪಾರು ರಾಜ್ಯಭಾಷ್ಯ ಹಾಕತಕ್ಕ ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೈತ್ಯಾಂಶ ಮಾಡುತ್ತ ತಲಾವಾಟ ಕೇಸು ಇಂಥಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರುವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಿಂಬಿಲು ದು. ಅದರೆ ಇಂಥಾ ಕೆಲವು ಕೃತ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ರಾಜಕೀಯ ದೈತ್ಯಾಂಶ ನಾಯಕ ನರಿಯಾಗಿ ದೊರೆತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆ ಪಾಹದೇವವೇ ಮುರಾಗೋಡು ಇವರ ಕೇಸಿನ ಒಂದು ಉವಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದೇನಂಬಿಲು ನಕಾರಕೊಂತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ವಿಂದಿ ಪಕ್ಷದವರ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನಕಾರದವರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ರೀತಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳಿತ್ತಕ್ಕುದ್ದು ಇಲ್ಲವೇ ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳಿತ್ತಕ್ಕುದ್ದು ದುರ್ತಿ ವ್ಯವಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಈ ಹಿಡಿ ಬಿಜಾಪುರ್ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಬ್ರೋಸ್‌ಸೈಕ್ಸ್‌ಕ್ರೂರ್ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಂತಿಗ್ಗಳ ಅವಗಾಹನಗೆ ತಾದಿಯಿನೆ. ಅದರೆ ಅವರೆನು ವಿಕಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬಂದೂಕು ರ್ಯಾಷೆನ್ಸ್‌ನ್ ಕೊಡುವ ವಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಣಿ ನವರೆನೋ ಕೊಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಅಶ್ವಾಸನವನ್ನೇನೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಹಾಗೇ ನಾಂತರ ಮರೀನಾದಿನ ಪ್ರಿರತಕ್ಕವರ. ಆ ಮರೀನಾಡಿನಲ್ಲಾ ಫನಲು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದೂಕು ರ್ಯಾಷೆನ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವಗಳನ್ನು ರಿಸರ್ವ್ ಡಿ.ಸಿ. ಹತ್ತಿರವೇ ಹೋಗಬೇಕು. ರಿಸರ್ವ್ ಆಗುವಂತಹ ಈ ಬಂದೂಕಗಳನ್ನು ದೇವಾಚಿಟ್ಟನಲ್ಲಿದಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿರಾನವುಂಜನರೇ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗಾತ್ತಿದೆ. ಇದ್ದರೆ ಕಡೆಗೆ ಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಣಣವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಚುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥಾಂಶ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಏರದು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸ್ಪ್ರೋಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದರೆ ನಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರೂ ಇತ್ತಿಚೇಗೆ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸ್ಪ್ರೋಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯ ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಗದ್ದೆ ಮತ್ತು ಎಡೆಯಾರು ಎಂಬ ಏರದು ಗಾರುಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸ್ಪ್ರೋಟ್‌ಗಳು ಬೇಕೆಂತ ಅಲ್ಲಿಯು ಜನ್ನ ಕೇಳಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅ ಏರದು ನ್ನು ಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಸ್ಪ್ರೋಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ಚುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

MR. SPEAKER.— The House will now rise to meet again half an hour later.

The House adjourned for recess at Five Minutes past Three of the Clock and re-assembled at Thirty-Five Minutes past Three of the Clock.

[MR. DEPUTY SPEAKER in the Chair]

ಫ್ರೀ ಏರಬದ್ರುಕ್ಕು ಉರಪ್ಪ ನಿರೂರು (ಎಲ್ಲಾಗ್).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ: ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯ ಮುಂತಿಗಳು ಈ ಸಭೆಯಾದ್ದುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕ ನಾಯಾಂಗ, ಜೈಲ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೋಲೀಸ್ ಬೇರೆಕೆಂತ ಬಗ್ಗೆ ಚಚ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಕೊಡುವ ಕೆಲವು ನನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶವ ಬಹಳ ಹಿಂದು ಇದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬಿದು ಎಲ್ಲಿರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದೆ, ಎಲ್ಲಾರೂ ಹೇಳಿಕೂರುತ್ತಿರುತ್ತಿರೆ. ಅದುದಿರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಕೊವಾಟ್— ಎಲಬುಗ್— ಈ ಕೊಟ್ಟುಗಳ ಪಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲವೊಂದು ಅನಾಕೂಲವಾ ಇಲ್ಲವುಪದಿಷ್ಠಿ. ಈಗ ಕೊಟ್ಟುಗಳ ರೂಪ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಈ ಎಲುಬುಗ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಜನರು 8-10 ಮುಂತಾಗಳನ್ನು ನುತ್ತಿಕೊಂಡು

ବରଚେକାଗାହେ । ଏବୁବୁଗ୍ରାମ୍ୟର୍ଲୀ କାର୍ଯ୍ୟ କୋଣିଏଫ୍ ଶବ୍ଦରେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କରିତ କୁଠା ବିନାମୀ ମନେ ଯାଇଲା । ଅମ୍ବ ଯାବାଗ୍ ବିଦ୍ୟୁତ୍ କୋର୍ଗୁତ୍ତର୍ଦେହୀଁ, ଫିନାଗୁତ୍ତର୍ଦେହୀଁ ଅନ୍ଦନ୍ତେ ଯାବାଗ୍ ଦୁରତ୍ତ ଯାଦୁତାର୍ମୋଜ୍ ପାଇଁ ଅନ୍ତିତ୍ତର୍ବାହି ଯାବାଗ୍ ଫିନାଗୁତ୍ତର୍ଦେହୀଁ ଦେବାରୀ ହେଇୟାପଦେ କାଗୁପଦିଲା । ଅଷ୍ଟେଁ ଅମ୍ବଦେ ଅଲ୍ଲରତକ୍ଷେ ମୁଖୀୟିବ୍ରାହିରିଗ୍ରୋ ପାହିଜ୍ଞେସ୍ତ୍ରେଇରିଗ୍ରୋ ପାନମାତରି ମୁନେଗାଳିରୁପଦିଲା । ଏ କେବାହ୍ୟାତ୍ମଦର୍ଶି ହିୟେ ବିନାମୀ ବିନାମୀ ପକ୍ଷରୁ ନହିଁ ଜାଲ । କେବିପରି ଅରୋଏଫିଗଜନ୍ମେ ବ୍ରୋଲିନରୁ କୁଷ୍ଟେ ଗି ତାଲ୍ଲାଙ୍କରେ କରିଦୁ କୋଂଦୁ ହେଲାଗେକାଗାହେ । ତା କେବିପରିଦିନ ପ୍ରୋଲିନ ନରିଗ୍ରୋ ତୁମ୍ବା ତୋଳିଦର୍ଯ୍ୟାନଂଟାଗାହେ । ମେଲାଗ୍ ଏ କୋଣିଏଫିରୁତ କରି ପକ୍ଷିଲାଗେ କୁଳ ତୁକୋଳ୍ପାଲୁ ନେଇପିଲୁ ପକ୍ଷିଲାଗେ ବିନାମୀ ରୁହି ନହିଁ ଜାଲ । କଷ୍ଟିଗାରିଗ୍ରୋ କାଦ୍ରିଲୁ ନେଇପିଲୁ ଜାପିଲୁ ତୋଳିଦର୍ଯ୍ୟାଜିଷ୍ଟ । ଅମ୍ବ ଦରିଂଦ ନକାରାତରଦଚନୁ ଏ ନ୍ଦ୍ରିକ୍ଷେ ହେଲିନ ଅନୁକୂଳତାଗଜନ୍ମେ କରି ନୁହି ପ୍ରାପ୍ତ ମାଦବେକା ।

ಇದೂಅಲ್ಲದ್ದೆ ಹೊಲ್ಲಿನ್‌ ಅದ್ದಿತದ ಬಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಂಗ್‌ಗಳಿಂತದ ಅರೋಪಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತವೆ. ಅದರೆ ಅ ಅರೋಪಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿಜವಾಬಹುದು, ಕೆಲವು ನಿಜವಿಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು. ಅವಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಿರಬಹುದು ಎಂಬತಕ್ಕ ಬಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪೂರ್ಯ ಹೀಗಿದೆ—ವಿನಂದರೆ ಹೊಲ್ಲಿನ್ ಇಂಬಾಬೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಕೆಲವರನ್ನು ಬಿಡ್‌ರೆ ಸ್ವಾಧೀ ಹೆಚ್‌ಮಾಂದಿ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಪರನ್ನು ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಹೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಒಂದು ಕಾರಣ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣ ವೆಂದರೆ ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪಗಾರ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆರೂಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ಲಂಡೆ ಗುಳಿತನ ಬೆಳ್ಲೆಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಅದರೆ ಆಗ ಕಲತ ಜನರು ಸಾಕಷ್ಟು ನಂಬಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥಾ ಏದೂ ವಂತರನ್ನು ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಹೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಒಂದು ಬಳ್ಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ನಕಾರರಕ್ಕೂ ಹೊಲ್ಲಿನ್ ಬಾತೆಗೂ ಒಳ್ಳಿಯ ಕ್ರಿತ್-ಗೌರವಗಳು ಹೆಚ್‌ಗುಸ್ತುವೆಂಬುದಾಗಿ ನನ್ನ ಅಭಿಪೂರ್ಯವಿದೆ. ನಕಾರರದವರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡದೆ ಇರಬಾರದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಆ ದಿವಸ ಕುಪ್ಪಿ ತಾಲ್ಲೂಕನಲ್ಲಿ ಹೊಲ್ಲಿನ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ವಜ್ಞಾಸ್ತೇಕ್ರರು ಬಿಡ್‌ಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಾಡಿದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಲ್ಲಿನಿನಿಂದರೂ ಕೇನುಗಳನ್ನು ಹಾಕಾತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾಟಿಗಳು 25-30 ಮು೰ಿಲಿ ನುತ್ತಾದಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹೊಲ್ಲಿನಿನಿಂದರಿಗೆ ನಹ ಹೆಚ್‌ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಆ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ನಕಾರರದವರು ದೂರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಬುಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗ ಸಭಾ ಪತ್ರಿಯವರು ಇಷ್ಟುಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಫಿಂಸಿನನ್ನ ಮಾತನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ତୀରେ ଏବଂ ଶ୍ରୀନାନାନାଯକ (ମୁଗଳୀରୀ ୧) ।—ମାନ୍ୟନ୍ଦଭାବପତିଙ୍ଗେ, ନାୟାଂଗବାତେ, ନାୟାଂଗ ଅତିରିକ୍ତ, ବନ୍ଦିବାନେଗଲୁ ମୁତ୍ତୁ ଶ୍ରୀଲ୍ଲନ୍ଦା ଏମାରୁ ବାବୁଗଙ୍ଗାଏକାରଦଲ୍ଲୀ ମାନ୍ୟମୁନ୍ତିଗଲୁ ଜିଜ୍ଞାସା ବୈଦିକଗଳନ୍ତି ନମ୍ବର୍ଫାଟି ବନ୍ଦିରେ ମାତ୍ରାଗଲନ୍ତା ଦେଖେବେଳେ କାହିଁହେତୁ ଦେଇନ୍ତି କାହିଁନେ । କି ନନ୍ଦଭାବଦଲ୍ଲୀ ଶ୍ରୀଲ୍ଲନ୍ଦା ଏଇଯିବାଗି ହଲପୁମାନ୍ୟ ନନ୍ଦନ୍ତରୁ ହଲପୁ ଏଇଯିବାଗି କାହିଁକିମୁଣ୍ଡିରୀ ରେ । ଅଦରେ ନାନା ବନ୍ଦିମାତ୍ର ହେଲ୍ଲିପକ୍ଷେ ବନ୍ଦିମନ୍ତରେ ଏଇକିମୁଣ୍ଡିରୀ ରେ । ଏହିକିମୁଣ୍ଡିରୀ ରେ ଏବଂ ଭାବିତିରେ ବନ୍ଦିମନ୍ତରେ ଏହିକିମୁଣ୍ଡିରୀ ରେ ଏବଂ ଭାବିତିରେ ବନ୍ଦିମନ୍ତରେ ଏହିକିମୁଣ୍ଡିରୀ ରେ । ଏହିକିମୁଣ୍ଡିରୀ ରେ ଏହିକିମୁଣ୍ଡିରୀ ରେ ।

ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಬಾಂಡುವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನಬೆಕೆಂದು ತೆಂದರುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೆಂಡುಕ್ಕೊಂಡು ದಾರಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರು. ಈಗಿನವರೆಗೂ ಆಕೆಲೆಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗೆ ಬಂತಾಗಿ ಬಂತಾಗಿ ದುರುಪ ಬಹಳ ವಿಷಾದಕರವಾಗಿದೆ. ಪೋಲೀಸಿವರಿಗೆ ಈಗ ಇರುವ ಮನೆಗಳು ಬಿಳಳಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಬೆಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳಬಯಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹೊರಿಗೆ ಕೆಲಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವಧಾರವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರ ಅರ್ಥಗ್ಗೆ, ಕುಟುಂಬದ ಅರ್ಥಗ್ಗೆ ತುಂದಾ ಹಾಳಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗೆಯಾಗ ಅವರಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿನುವುದು ಹೊಜುವೆಯನ್ನು ಅದಮ್ಮತ ತ್ವರಿತಗತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿ, ಗಳಿಗೆ ನಾನುವಿನಯಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೇಕ್ಕಿರುತ್ತೇನೆ.

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾಯಕ್)

ದೇಕ್ಕಿಕನ್ನಡ ಬೀಳೆಯು ಮಾಡುವುದು ನಂನಾಳ್ವನದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾಗ ರಿನ್ವಾರ್ ಹೈಲೆನ್ಸ್‌ನವರ ರನ್ನು ಹೈಲೆನ್ಸ್‌ ಬಾತೆಗೆ ವರ್ಗಾರ್ಯಾಲ್ಯಾನುವ ಕ್ರಮಾಂಕಾರಿಯಲ್ಲತ್ತು. ಈ ಭಾಗ ಮುಂಸುರುಂದಂಷ್ಟಾಗ್ನಿಕ್ ಸೈರಿದಂಸಂತರ ಅಂಥ ಒಂದು ನವಲತ್ತು ರಿನ್ವಾರ್ ಬಾತೆಯ ಹೈಲೆನ್ಸಿನವರಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಿಪ್ಪಣಿದೆ. ರಿನ್ವಾರ್ ಬಾತೆಯ ಹೈಲೆನ್ಸಿನವರಿಗೆ ಕವಾಯಿತ್ತಾ, ಡ್ರಿಲ್, ಪರೇಡ್ ಇಂಡಿವಿಡಾನ ಗೆಳ್ಳಾ ಸ್ಕ್ರಾಂಡಿವನ ಇಳ್ಳಿದರಿಂದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಫ್‌ಕ್ಯಾಂಟ ಮೇಲ್ಪುಟ್ಟಪರಿಗೆ ಡ್ರಿಲ್ ಅಥವಾ ಕಪ್ಪತರ ವಾದ ಕಾಯ್‌ಕ್ರಮಾಗಳನ್ನಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಂಥರನ್ನು ರಿನ್ವಾರ್ ಬಾತೆಯುಂದ ನಾಮಾನ್ಯ ಹೈಲೆನ್ಸ್‌ ಬಾತೆಗೆ ವರ್ಗಾರ್ಯಾಲ್ಯಿಸಿಕೆಂದು, ಏರ್ಫಿಕ್ ಅಥವಾ ಇನ್ನು ಇತರ ಕೆಲನಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬಿಡಪಾಯಾಗಳಿಗಿಂತ ನವಲತ್ತನ್ನು ಮೊರಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡ ಬೀಕೆಂದು ಮಾನ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಇತರ ಸೇರ್ಯುಲ್‌ನಿಡಿಸಿ.

ಮುದ್ರಾನ್ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಇಲಾಜೆಯಲ್ಲಿದೆ ಆಗ ನಮ್ಮ ಮೈಕ್ರೋಸಾರು ಪ್ರೋಲೆಸಿಗೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಸಿಬ್ಬಾ ಎಂದಿಗಳ ಎಂಬೆಂದಿಗಳ ಜೊನ್ನು ಆಗದೆ ಬಾಕಿ ಉಳಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಾನ್ಯಮುಂತಿಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆ ಉವರಿಗೆ ಆಗಾಗು ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈ ನಂದಿಭಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿನಂತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

జెలుగా విషయావాగి అనేక మాన్య నద్యరు హేడార్డ్రె. జెలుగా బదలావటి యాగు తీవే. జెలునల్లడ్డె బ్యూరిగాలు ఒళ్లు రీతియ నవపత్రుగాశన్నా బదసిగిద్దారే. అపరు జ్యోతిసించ హోరిగె బుదాగ యోగ్య ప్రజగలాగి బాళుచంతి శ్రీమినుత్తిరువుదు బహశ నుత్తివాదు.

గుడిక్కగారికిఁడు ఏపయివాగి జ్యేష్ఠగాలిగే పాకితయన్న కోదుత్తద్వారి. ఇదర జోడిగే ఇతర విష రుగ్గాళిల్లయించా మాపితయన్న కోదువుపగట్ట. జ్యేష్ఠగాళిల్ల స్తుతియిరుత్తదే. అదరప్పి కోర్ణిపాకణే, హందినాకణే అభిషా దనపాలనే ఈ ఏపయిగాళిల్ల కూడ జ్యేష్ఠగాలిగే అనుభవపన్ను ఇతరీ, ఆవరు జ్యేష్ఠనింద హోరిగే బుదునుతర యోగ్య రీతయింద ఆవర బీవనవన్ను నడెనువ మాగిచెన్ను అపరిగే కల్పిసికోపుత్తంతాగుత్తదే. ఇంధ దారియన్న అపరిగే తోరిసిదదే శింధ బందు కాయుక్కపాదల్లి అపరిగే అభిరుచియన్న హుట్టిసి దంతాగుత్తదేందు: నాను అభిపూర్యపమత్తేనే.

ನಾನಾರಸಿವಾರಿ ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಯೋಲುವಾಸನವಾದುವ ಬ್ಯಾಡಿಗಳಿಗೆ adult education ನಿಂದ ನಮ್ಮ ಜ್ಯೋಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೆಂಟ್ರೋಫಿಲ್ ಬಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅವರ ಜ್ಯೋವನದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಅಗಲಕ್ಕೆ ನಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದ್ದಲ್ಲದೆ ಬ್ಯಾಡಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾರಿ, ಅಷ್ಟವಾಗಿಗಳನ್ನು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಬಹುಮಾನ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಂದ ಅಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ವಿಕಾಸವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ, ಕಳಪು, ದರ್ಶನದ್ವೆ ಇಂಥ ಹೇಯಿಕ್ಯೂಗಳನ್ನು ಮಾಡದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಕೊಡುವುದು ನೂಕ್ತವೆಂದು ಈ ನಂದಭರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

పూర్విన్ అధికారిగా బందు investigation మాడి అదన్న తాగి session trial గె తందిద్దారే. ఫీరీరువాగ ఆ కేసినిస్ట్రూనాస్కే బడగిస్కోట్ల నగర సమయ అధ్యక్షులు మాత్ర ఇతర నాయ్యర మేల్ర ఈగ అదే తండ్రిపరు నమ్మన్న హోదాదరు, నమగే తంచే మాడిదరు ఎన్నుచ రీతియింద నుశ్శు ఫియాఫిదియాన్న మాయిప్రైస్ కోటిక్సిఫ్ నట్ల మాత్ర పూర్వినిసిప రల్ప కోటిక్సాగ పూర్వినివరు మాత్ర కోటిక్సిఫ్ నపరు యావచే రీతియిల్ల తపియిన్న నడే నదే ఆవర వేలే non-bailable warrant కోటిక్సిఫ్ నపరు యావ రీతి మార్యాదస్తరు ఇరపేకు, ప్రోకిపిప్ కేసుగాట్లు యావ రీతి మార్యాదయు ఖ్యాతి పుండు నుశ్శే విద్వాంతపన్న ఒదిశబేకు. ఎంబుడ్సు నకారాగ గమనిచేకు అందు కేళ్ళాతి ద్వేన్. పూర్వినిసిపరు, కోటిక్సిఫ్ నపరు విచారణే నడేసి ఇంధవరు ఇదక్కే జవాబారికాగిద్ద రందు క్రుమ తగెదుకొందరే నమ్మదు అడ్డియిల్ల. యారు మేల్ర ఆచాదన హీరించిదా రేయో అవరు ఆ కాలిడల్ అసిస్టిట్యూట్ ప్రోసెక్యూటర్ నంగడ బేంగాలూరిగే బందు లాడ్జ్ పూర్విన్ అధికారిగాలోదన విచార ఏమయిమాడికోండు, అదే rape case విషయదల్ల మాఫితి మాత్ర పురావే కొండుత్తిద్దరు. పూర్వినిసిపరాగలే కోటిక్సిఫ్ నపరాగలే విచారణే నడే నదే non-bailable warrant కోటిక్సిప్ బందినుపుదు ఎందరే bootleggers గే ఇదే బేకాగిదే. ఒబ్బె మార్యాదన నన్న ఖండు దినపాచాదరి జీలు నిల్చి ఇంధన్న చుండక్క యారు నాశ్కాగిన్న ఒదిగిస్కోదుపుదల్ల, అపరినేళ చీడరిప బహుదు ఎందు జుపుతీలురాగియిపత్త నడేదుకొల్పుతి దారే.

ಅಲ್ಲದೇ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಗೆ ಪ್ರಿಯ, ಕೋರ್ಣಿಗಳ ಗಳಲ್ಲಿ ಲಟಗಿಂತ್ತು ಬಿಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕು ನೀ ಅವಲ್ಲ, ಕುಡಿಯಿತ್ತುವ ನೀರಿನ ಮ್ಯಾಪ್‌ನ್ನು ಪ್ರಿಯ, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯ ಪರಿಯಾದ ವ್ಯವಹಾರ ಯನ್ನು ಈ ಕೋರ್ಣಿಗಳ ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಾನ್ಯಮಾತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರಾವ ಬೆಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಏರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಕು ಯಾ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ

[**Sri L. B. BIRJE (Khanapur).**—spoke in Marathi.]

ତୀରେ ଏହା ତାରେ କେତେବେଳୀରେ (ଗନ୍ଧେତି) — ମାନ୍ୟ ସଭାତତିକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଜୁଲୀରୁଗରୁ ପୈଲେଇନୁ, ଜିନ୍ତୁ କାହାରେ କାହାରେ କେତେକିକାହାକି ପିଲୁଯାଦିଲୁ କାହାରେଇ ଅନେକ ନଦୀରେ ରାଗରୁ ହେଉଦିରୁ ନାହିଁ କେବେଳି ବନ୍ଦ ହେଲୁଥିଲା ନାହିଁ ତମ ମାନ୍ୟଙ୍କୁ କେବେଳିକିମାନିକିମାନିକି ଦେଇଲା

ಜನ್ಮನ್ ವಾರ್ಯಾದ್ವಾ ಸಾರ್ವಾಮೇಷಿಕು ಮೀರ್ದರಾಗಳಾಗಿರುವವರು ಆಗ ಹೈಕ್ಕೆಂದ್ರೀಯ ಪಾಕ್ತಿಕ್ (ಸ್ನಾನ, ಸರಕಾರದ ಕಲನ ಇವರಿದನ್ನು ನೊಡುತ್ತಿದ್ದೀರೆ. ಅದರೆ ಸರಕಾರದ ಕಲನ ಗಳನ್ನು ನೊಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆಟ್ವರ್ಕ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದು ಅವಶ್ಯಕಾಗಿರುವವರಿಂದ, ವ ತುದೀತದ ಹತದ್ದುಪ್ರಯೋಧ ನಾಗನಿನುವುದು ಆ ಹೈಕ್ಕೆಂದ್ರೀಯ ಪಾಕ್ತಿಕ್ (ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಡಿಸಿ

(ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಆರ್. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ)

ಬಿಂಬಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸರಕಾರ ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಈ ಮೈತ್ರೇಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿನು ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಮಾಡದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದರಿಂದ ದೇಶದ ಜನತೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ನಾಯಿ ದೊರಕುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃಮಿನಲ್ ಕೋಇ. ಕೋಇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೂಲೆನಿಸಿವರ ಕೈವಾಡವೇ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳು ಇಂದ ತರಹ ಕೋಇಗೆ ದಾಖಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದೇ ಅಧಾರ ವಾಗಿ ಅದರಂತೆ ನಷ್ಟಯಾತ್ರೆ. ಕೃಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳನ್ನು “Prevention is better than cure” ಎನ್ನುವಂತೆ, ಹಿಂತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೈವಿನಲ್ ಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಪ್ಯ ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

[MR. SPEAKER in the Chair]

ಕೈವಿನಲ್ ಪಕ್ಕೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶೋಧಿಸೆ ಮಾಡಿ ಕರಿದಾಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ತಡೆಗೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಉಪಾಯ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಸಮಿತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯಾದಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೃಮಿನಲ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃಮಿನಲ್ ಬೇರ್ನಾನ್ನನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಬೇರ್ನಾನ್ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ.

4-00 P.M.

ಈ ಮಾಹಾರದು ಮಾಡಲು ಯಾವ ವಿಧಾನ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿದೆತಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸ ಕೊಂಡು ಅಂಥವನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಬಹುತ್ತೀಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಅವನಾ ಹೊರಗಡೆ ಬಂದಮೆಲ್ಲೆ ಅದರಿಂದ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಧ್ಯೇಯ, ವಿದ್ಯಾಧಂತರರಾದವರಿಗೆ ಘಟಿಸುತ್ತೇವೆ ಇನ್ನಾಂತಿರುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎನ್ನಾರ್ಥಿ ಕೊಂಡು ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯದು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿನಾ ತೊಂದರೆ ನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮುಂದೆ ಒಳ್ಳೇ ನಾಗಿರಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೋಇ-ನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧನ್ನು ಮಾಲಿನಕ್ಕೇ, ಲಾಯರುಗಳ ಅಗ್ನಿ ಮೆಂಟ್ ಮಾಲಿನಕ್ಕೇ ಇತ್ತೀ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಉದುರಿಂದ ವಿದ್ಯಾಧಂತ ರಾದವರಿಗೆ ಕೂಡ ಸರಿಯಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ವಿಷಯದು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಸೂಚನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಜನ ಕೃಮಿನಲ್ ಪಕ್ಕೆ ಅದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆಮಾಡಿ constructive brains ಆಗಿ ಮಾಹಾರದು ಮಾಡಲು ಅಲೋಷನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಗಾ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಒಳ್ಳೆಯಾದಾಗುತ್ತದೆ.

Criminal tribes ನವರಳಿ ಈ ಶತಮಾನ ಹೆರಿಟರಿಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ಮಂತ್ರಾರಂಭರ್ಯ ವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಗೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಬರ್ವೆ-ಕಂಟೆಲ್ಲೂರ್ ಫಾರ್ಮಾಲಿಪ ಪಾಲ್ಸಿಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ದೀರಿ. ಇದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯಾದಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಕೃಮಿನಲ್ ಬೇರ್ನಾನ್ ಕಡುಮೆ ಮಾಡಲು ಈ ಜನರಳ್ಲಿ ಬಂಧುತ್ವ-ಕಂಟೆಲ್ಲೂರ್ ಪ್ರಯೋಗಗೆ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಸಲಾಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಅಂತಿಮಾತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಸು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಹೂಲೆನಿನ್ನ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿಪ್ಪಾ ವಂತರೂ, ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅದರ್ಥ ಏವರಾನ್ದನೆ ಮಾಡಬಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇವ್ವರೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನ ಹೆದ್ದು ತುರ್ತಿ. ದಕ್ಷಾದ ಹೂಲೆನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ತಪ್ಪುದಾರಾ ಹಿಡಿದೇ ಎಲ್ಲರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದ್ದುರುತ್ತಾರೆ. ಹೂಲೆನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ತಪ್ಪುದಾರಾ ಹಿಡಿದೇ ವಿಷಯಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮುಕ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಜನ ಹೆದ್ದು ಯಾವ ತೊಂದರೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಕೈವಿನಲ್ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಪರುವದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೂಂದು ನಲಕೆ ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಿವಿಲ್ ದಿಕ್ಷನ್ ಬಿಗ್ಗೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತೇ ದುಡ್ಲು ಕೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಸಿವಿಲ್ ದಿಕ್ಷನ್ ಬಿಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

Justice ಇರಾಜ್ಯ ಎಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ನಮಿತಯವರು ಜನ್ಮರಾಯಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೋಟು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾನನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮರಾಯಪಟ್ಟಣ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಬೆಂಡಿಕೆ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಜನರ ಈ ಬೆಂಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಡ್ಯರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

Sri D. VENKATARAMIAH (Robertsonpet).—If the ordinary or common man has any full faith or implicit confidence in any department of Government, it is the administration of justice, the impartiality and the efficiency of the Judicial Department. All Over India and in Mysore, we have a very efficient, capable set of judges from the lowest cadre of the Munsif's Court to the High Court I was not present yesterday but I saw in the newspapers today that some Members pleaded for getting a Chief Justice from outside the state.

Mr. SPEAKER.—It was both ways. Some wanted it and others opposed it.

Sri D. VENKATARAMIAH.—I am one of those who feel that we have got the highest intellect and efficiency among our Judges and a Mysorean should continue to be the Chief Justice of Mysore.

I want to bring to the notice of the Hon'ble Law Minister the need for having District Judges in almost every district. Particularly in Kolar there are more than 327 appeals before the civil Judge. There are 38 criminal sessions cases on the file of the 3rd Additional District Judge.

Mr. SPEAKER.—Is the Hon. Member aware of the provisions of the Civil Courts Bill?

Sri D. VENKATARAMIAH.—I am coming to that. As I said there are 38 sessions cases pending disposal on the file of the Third Additional District Judge of Bangalore who comes once a month for five or six days as an interiary court. There are about 60 to 70 persons awaiting trial for murder since more than 1½ years. They are in lock-up. The Hon. Minister is aware of the circular of the Government of India that when once a person has to take trial, he has to be committed within 2 months. The spirit of it is that dispensation of justice should be as early as possible but unfortunately for 1½ years and more if persons are kept without trial, only the persons concerned can understand the misery. I request the Law Minister kindly to implement the Bill, i.e., the Civil Courts Bill. Knowing as I do the limitations of finance, still I request the Law Minister to see his way to see that the District Courts are constituted almost in every District.

Regarding the administration of the Police Department, here, in one respect, I must compliment the Home Minister for the way in which he handled the things in K. G. F. As a matter of fact, often questions came up before this House regarding the stray cases of stabbing and other things. From 1st May onwards in K. G. F., there is absolutely no fear

(SRI D. VENKATARAMIAH)

and peace is prevailing. The Police Department at the higher cadre of Superintendents of Police and Deputy Inspectors-General, is quite all right. But, in the lower cadre of Inspectors and Sub-Inspectors, there is certain amount of corruption. It may be for want of proper education or some other thing, but still it must be remedied and the evil must be got rid of. So, I am requesting the Home Minister to implement the Police Bill. The 'Administration of Justice' by the Police, in the sense that from using section 107 of the criminal Procedure Code, is far from satisfactory. Why I did not come yesterday is for this reason. Day-before-yesterday, on an allegation that some man assaulted a particular person, the Police people took a man to the Jail – an old Congress worker and put him in the Police Lockup for more than 12 hours and then brought him to the Ex-officio First-Class Magistrate at about 11 'O' Clock. of course, the Magistrate came to know of this immediately and he rebuked the Police and I got him released.

Mr. SPEAKER.—Is the case pending ?

Sri D. VENKATARAMIAH.—Yes, Sir, it is pending.

Mr. SPEAKER.—Then, please don't refer to it.

Sri D. VENKATARAMIAH.—I am not going in to the merits of the case. Under Section 107 of the Criminal Procedure Code my submission to the Chair is this; there is absolutely no case as such – it is after a preliminary order is passed under Section 112.

Mr. SPEAKER.—The Hon'ble member should not go into the merits of the case.

Sri D. VENKATARAMIAH.—I am not going into the merits of the case. What I am emphasizing is that these Police people, the Sub-Inspectors and the Inspectors require a particular kind of education. We say that they are the servants of the people. The Police people should serve the public at large and if certain persons do not feel like that, the department itself will go. I request the Home Minister to see that the guidance, education and training is given to the Police people. If at all the Criminal Lawyers get success in many cases, it is entirely on account of the inefficiency on the part of the prosecution – on the part of the Police people. That department should be given the proper guidance.

Coming to the buildings, the Special Magistrate's Court in K. G. F., is a rented building. For want of rent not being paid or some other reason, a suit is pending on the file of the Kolar Munsiff's Court. An estimate was prepared about 10 years back to construct a Court building at K. G. F., but still nothing has been done. The buildings in which the Courts were conducted fell down on account of rock-burst, as a result of which the Magistrate's Court is run in the Travellers' Bungalow and the Munsiff's Court in a rented building. It is a sorry state of affairs – particularly for Lawyers absolutely no space – lung space even to sit for some time in the K. G. F. Court. I request the Law Minister, the Home

Minister and the persons concerned to see to this. As a mattar of fact, the matter came up to the Law Department, but still nothing has been done. When I go to K. G. F., the first question that I would be asked is about the Court building. My submission to the Ministers concerned, through you Sir, is to kindly see for the implementation of the Civil Courts Bill and to establish a District Court in every District and provide buildings as far as possible in every place where there are Courts.

Just as a sort of a cut-motion, my friend Mr. Venktagiriappa, referred to the District Lock-up at Kolar. Provision is made in the Lock-up for about 56 persons, but there are 102 persons. Where should they be put during nights ? It is very difficult even for the Watch and Ward people to guard them. It will be very difficult to give them the necessary requirements. As such, I once again request the Ministers concerned to have their way and see that these things are remedied.

Thank you.

Sri V. S. PATIL (Belgaum I).—So far as the procedure in this House is concerned, for a guidance, I want a clarification from you, Sir. Whenever I speak or any other Hon'ble Member speaks here, is he to be allowed to make contradictory remarks as stated by my friend Sri D. Venkata-ramiah ? He said that the 'Administration of Justice' is very good, very efficient and at the same time he has cited examples where there are delays of 10 years, 5 years and so on, and criticised the judiciary. Similarly, he praised the Police and ultimately he has criticised the whole of the administration of the Police. Is it reasonable on the floor of the House to praise in one sentence and to condemn in another sentence is that the way we are expected to behave on the floor of the House ?

Mr. SPEAKER.—The responsibility for allowing all that is mine and I say, I have done it more carefully and properly even further I want to say-wholeheartedly and wholly, since I did not find it contradictory to each other.

(*Sri P. Venktagiriappa rose*)

Mr. SPEAKER.—How much time would be required ? Yesterday I said that it would be over by 4 P.M.

Sri SIDDIAH KASIMATH (Shirhatti).—I will mention new points and after that, if there is need, we can sit half an hour extra.

Mr. SPEAKER.—May I know what time the Minister for Law will require for his reply ?

Sri M. V. RAMA RAO.—Yesterday, I submitted that I would take about 45 minutes.

Mr. SPEAKER.—The Minister for Home said that he would take one hour.

Sri R. M. PATIL.—Sir, it can also be finished early and it can also be extended.

Mr. SPEAKER.—I do not want it to be extended. I call upon the Minister for Law to begin.

†SRI M. V. RAMA RAO (Minister for Law).—Sir, In making a reply to the Debate which has taken place on Demand No. 11, relating to 'Administration of Justice', I should first of all express on the floor of the House, my sincere and deep appreciation of the genuine anxiety which most of the Members who spoke have expressed, for improving the quality of the 'Administration of Justice' generally speaking.

After having said that, I should like to deal specifically with some of the propositions which have been canvassed on the floor of this House in relation, firstly to the High Court, secondly, in the matter of district judges, and thirdly, with reference to the subordinate courts like the Munsiff's courts and Magistrates' courts.

Sir, Hon'ble Members are aware that the State under the Constitution functions mainly through the three organs which are components of the State—the executive, the legislature and the judiciary. There is, or at any rate ought to be, a sufficient appreciation of the natural relation which should prevail as between these three component parts or organs of the State. It is assumed that the executive Government functions with a sufficient awareness and understanding of its responsibility in exercising the executive authority which belongs to the State. Similarly, it is assumed that the legislature in the State of Mysore, the Mysore Legislative Assembly as well as the Mysore Legislative Council—it is assumed that the legislature functions with sufficient understanding of its own rights and duties and its proper and legitimate functions and its own responsibility. It is also to be assumed that the judiciary in particular, the High Court which is the symbol of entire system of judicial administration, functions with a sense of responsibility and knows what is right and what is wrong; and is to be trusted to uphold what is right in all manner of ways.

Sir, yesterday certain observations were made on the floor of this House which tend to deflect from sufficient understanding in relation to these three matters. Yesterday what was said was, there has been a heavy pendency of matters before the High Court and there were certain observations which went to say that certain judges of the High Court having heard arguments in matters which came up before them, have not pronounced judgements for, as Hon'ble Members said it, as long as two years or more. I am clear in my own mind that this is not the forum where such matters can be at all discussed. If any Hon'ble Member is in doubt in regard to this matter, he will, I hope, look at article 211 of the Constitution of India to which every Hon'ble Member has taken the oath of allegiance before he entered upon his duties in this House as a Member of the Legislature; and there he will find that article 211 states categorically that no discussion shall take place in the legislature of a State with respect to the conduct of any judge of the Supreme Court or the High Court in the discharge of his duties. The

manner in which a judge of the High Court hears his case, the time he takes to pronounce the judgement in a case, is entirely a matter for the High Court. The High Court, as Hon'ble Members will appreciate is a court of Record, like the Supreme Court. A court of record is a court which is accountable to itself in regard to both the procedure it follows and in a very broad way, it may be said that the High Court keeps its own conscience. It is not subject, except in a judicial sense, it is not subject to any controlled supervision of the Supreme Court of India. These are some of the facts which we have to constantly bear in mind when we wish to make observations in regard to the work of the High Court generally or in respect of the functioning of individual judges whoever they may, happen to be.

There is, I regret to have to say, a tendency noticed in some quarters to make sweeping observations in relation to the functions of others whoever they may be. There is a tendency for people to seek to prescribe qualifications for others. Very recently, a high functionary took up upon himself to make certain observations in regard to the qualification of the Members of the Legislature. These qualifications I should like to say on this occasion, have been laid down in the Constitution and in the Representation of the Peoples Act; and these qualifications cannot be improved by pronouncements *ex cathedra* at public meetings, and it is good that every body howsoever highly placed he may happen to be, to remember that these are matters on which casual pronouncements will not improve matters. Qualifications of legislators are matters which are already decided and it is not as if Hon'ble Members of this House or the other House possess only the minimum qualification required under the Constitution. It is not as if they are only of 25 years of age and no more, and it is not as if they possess no other qualification. These, as I was saying, are matters in regard to which a certain perspective and a certain, if I may say so without any ...

Mr. SPEAKER.—Would the Hon'ble Minister for Law tell me—to the extent that I was present I do not know which Hon'ble Member said that after hearing a case for two years judgement was pending. I do not think it was mentioned on the floor of this House.

Sri M. V. RAMA RAO.—It was mentioned, Sir, with due deference to the chair.

Mr. SPEAKER.—May be. If I had been present, I would not have allowed other details to go into the debate. I would have said at once that it was not within the scope of the debate. It does not matter, I will have it verified.

Sri M. V. RAMA RAO.—I am quite certain that it has been said, Sir. I have made a note of it. I shall be able to point out who actually made that observation.

As I was saying Sir, it is regarded fashionable to seek to prescribe qualification for others without reflecting upon ones authority for making speeches. That tendency is to be deprecated whether the

(SRI M. V. RAMA RAO)

person making that speech is a Member of the Legislature or is a member of the Judiciary or is a member of the executive Government. It is for everybody to realise what is not a proper function or to seek to perform them to the best of his ability and with good conscience. That I think is what the people of the State are entitled to at the hands of the State as a whole.

Sir, having said this, I should like to say that in regard to the appointment of the Chief Justice of the High Court of Mysore, certain observations were made, actually suggesting who should be appointed next Chief Justice to the High Court of Mysore without mentioning the name. That function I should like to say, does not devolve on the legislature. It certainly does not lie within our competence. It is not within the domain of our responsibility to determine who the Chief Justice of the Mysore High Court should be. The authorities whose responsibility it is to choose and to appoint the Chief Justice of the High Court are all determined and it does not lie in our hands to suggest how it should be done or who should be selected for the place and so forth. And it does not lie in our hands to suggest how it should be done or who should be selected to the place and so on and so forth. In regard to the proposition that was sought to be canvassed that the Chief Justice of the High Court of Mysore should be a judge who belongs to the State of Mysore on the one hand and per contra the other proposition that it would be a good thing if the Chief Justice of the High Court were a judge belonging to some other State, all that I wish to say is, that the best thing for all of us who have the responsibility to reflect before speaking is to leave this matter in the hands of those on whom this responsibility devolves and not to seek to make propositions which, in the ultimate sense, can do no good to anybody.

4-30 P.M.

Sir, certain other observations were made regarding the rate of progress in the disposal of cases before the High Court. That is a matter again in respect of which the authority either of the Legislature or of the State Government is restricted and circumscribed within well recognised limits. We are within our rights in seeking to elicit information in regard to the volume of litigation, the disposal actually made in the High Court and such other matters appertaining to such things. But, it is not within our competence to ask why the disposal of a case takes so much time, whether it could not be disposed of earlier. Matters of that kind is not certainly within our competence to prescribe within what time a case shall be heard and decided. No authority in this House or in the State Government could determine the speed in which a case could be decided in the High Court.

(*Sri V. S. Patil interrupted*)

Sir, I am not yielding. I have heard with patience Hon'ble Members making their comments and I hope they have the patience to listen to what I say in reply. I do not expect them to agree with everything I say as they do not expect me to agree to everything which has been said by them.

Then, Sir, with regard to the appointment of District Judges, yesterday, certain observations were made that Government have a hand in the making of these appointments. Government certainly have a hand in making these appointments because under the Constitution, it is the Government that appoints District Judges. These appointments are made on the recommendation of the High Court. The Constitution lays down how these appointments should be made and it is entirely in conformity with the manner laid down under the Constitution that these appointments are made. It is amusing, if I may say so, to hear comments made on the floor of this House that District Judges ought to be appointed not by the Government but by the High Court. That is one way of looking at it and one suggestion that was made. The other suggestion made was that politics was playing a part in the appointment of District Judges. Sir, this is not merely an allegation against Government but an insinuation against the High Court which has called for applications from intending candidates for recruitment of suitable persons to be appointed as District Judges, to be recommended to the Government as required by the Constitution. These insinuations and accusations are not only not desirable but they are unfair.

Then, Sir, certain observations were made regarding the other subordinate courts like the Munsiff Courts and Magistrate Courts. The most important thing in relation to subordinate courts that was said was that delimitation of territorial jurisdiction in respect of certain upgraded courts in the districts of Bellary and South Kanara has been long delayed. I must inform the House on this occasion that in regard to this matter a certain amount of delay has, in fact, taken place. What is called Sub-Magistrate Courts were upgraded into Munsiff Magistrate Courts in Bellary and South Kanara districts and the territorial delimitation of the jurisdiction of these upgraded courts had to be done and notified to enable them to transact as Munsiff Courts and Magistrate Courts. What happened was, proposals in regard to these had to be received from the High Court and the High Court naturally wanted to satisfy themselves such proposals as it ought to make in this behalf were well considered and were suited to the requirements of the case for redistribution of territorial jurisdiction of existing and proposed new courts and consequently certain amount of time was necessarily taken before these proposals could be sent up by the High Court to the Government. These proposals, I would like to inform the Hon'ble Members of this House, have been received by Government about a couple of months back and they are under examination and scrutiny. Every step that Government can take to avoid delay and to issue the needed

(SRI M. V. RAMA RAO)

notification to redistribution of jurisdiction and set up additional courts would be taken.

Then, Sir, certain difficulties in the functioning of the courts at various courts were pointed out by Hon'ble Members who participated in the debate, the chief among them being, as one Hon'ble Member pointed out, insufficiency or inadequate supply of stationery such as forms required for the day to day use in the courts. The other difficulty was that common rules of practice had not been issued. These rules of practice are due to be issued shortly and the High Court is considering speedy issue of the rules of practice, which will have uniform application throughout the State, before all the courts to which they ought to be applicable. The other difficulties pointed out were that certain courts are not properly housed and while permanent buildings, the construction of which has been taken up at the instance of Government are due to be completed or in the state of partial construction and so on, the rented buildings in which the courts are at present are not suitable and instil various difficulties both to the practicing Advocates as well as the litigants and other persons whose business required them to attend court. Sir, I share the feelings as well as the anxiety of every Hon'ble Member who has pointed out these difficulties that such things should not be allowed to be and it will be the endeavour of the Government, as far as it is permitted by the finances which are available for being spent upon construction of buildings to house courts wherever they are needed, to make due provision and steps will be taken to provide suitable accommodation for courts wherever such accommodation is not at present found.

Certain suggestions were made that some shelter should be constructed to provide shelter from the weather, firstly and secondly that some accommodation, where they can sit down and rest while awaiting for their case to come before the Court. Such accommodation should be provided to litigants as well as witnesses. I have no reason whatever to take any exception to accepting the suggestion, subject to our ability to build these sheds at all the places where they are present not found. It may take several years before we shall be able to complete a programme of constructing more court houses, witnesses sheds, premises for Bar Associations and accommodation for law libraries and residential buildings for the occupation of judicial officers who have to preside over law courts. These are matters which involve considerable expenditure of money and we hope to be able to find some money every year in order to make a continuous and regular progress towards achieving this objective, which is common both to the critics of administration of justice as well as to the Government which is entrusted with this task.

Certain observations were made in regard to the appointment of law officers of Government. In that context, I would advert once again to certain observations which have been made here as well as elsewhere by

certain highly-placed persons in regard to the quality of the work done in the Law Department. It has been observed that bad laws have been made in the State of Mysore, that numerous legislative enactments made had to be struck down because of bad drafting. This is a most extraordinary statement. I do not know when the defect cropped into it. First of all, I would like to give the House the facts in regard to the justification or the warranty for the statement that has been made by critics of Government. It has been said that legislative enactments are defective and had to be struck down because of bad drafting. I would like to inform the House that the Mysore Legislature may well take pride or pat itself on the back because it can claim to have enacted legislative enactments right from the year 1950 down to the year 1963—a period of 13 years—during which just one enactment has been held to be unconstitutional, has been struck down by the High Court of Mysore. The Government have taken that matter before the Supreme Court where it is pending a final decision.

Sri B. HUTCHE GOWDA.—There are some judgments also.

Sri M. V. RAMA RAO.—There are hundreds of judgements but I am confining my remarks at the moment to legislative enactments and bad drafting of which Government has been accused. It must be remembered that advice in regard to legal matters is given to Government in the Law Department by officers who are all drawn from the judicial services of the State. The Law Secretary is a senior District Judge. He is essentially an officer who belongs to the judicial service. The Additional Law Secretary is again another District Judge. Then the Joint Secretary or the Senior Deputy Secretary in the Law Department is once again a District Judge who belongs to the judicial service. Another Deputy Secretary, who is the junior Deputy Secretary, is in his parent department, a civil judge and the 3 or 4 Under Secretaries, who function in the Law Department and deal with the work which pertains to the Law Department, both in the matter of giving opinion and advice and handling other matters like litigation to which Government is a party, are all officers who in their own parent departments are Munsiffs or civil judges of the junior division, as they are called in the Bombay district. Now, it is utterly amazing to me that any person, however critical he may be disposed to be of the functioning of departments of Government or of the administration of justice taken as a whole, should say that he can trust a munsiff presiding over a Court and write judgements in cases, but that he cannot trust him functioning as Under Secretary in the Law Department and to say that he is prepared to have his case or his appeal heard by a civil judge presiding over a Civil Judges Court and to call him not qualified to give legal opinion or advice functioning as Deputy Secretary in the Law Department. For Members to say or for anybody to say as a matter of that, that a district and Sessions Judge, who presiding over the court is in a position to determine matters of life and death, to give judgements in those matters of unlimited pecuniary value, is not to be trusted functioning

(SRI M. V. RAMA RAO)

as Law Secretary to Government is a most preposterous stand to take. Whoever makes these criticisms should reflect whether these criticisms are justified, whether a District Judge presiding over a court can function in the Law Department and function differently. He brings to bear upon his work a judicial mind, the advantage and benefit of the legal training and habits of judicial work.

Sri G. V. GOWDA.—The Bills will be scrutinised by this House.

Sri M. V. RAMA RAO.—Hon'ble Sri Venkatai Gowda is entitled to his opinion that this House scrutinises the drafting. I have no objection to the House undertaking the task if it feels so inclined. What I have been trying to say is that this Legislature has not enacted bad laws and none of the legislation passed by the Mysore Legislature have at any time suffered from the defect of bad drafting. In that context to say that Legislators because they lack legal training, have not been able to enact proper laws is to say something which is not deserving and which is wholly torn out-of-context.

Sri B. HUTCHE GOWDA (Turuvekere).—The Minister would do better to speak about the cut motions.

Sri M. V. RAMA RAO.—The hon'ble Member who gave notice of the cut motions did not choose to speak upon it and he wants me to give a reply on the cut motions on which no speech was made.

A suggestion was made that a munsiff magistrate court should be established at taluk headquarters. In so far as the volume of work, the volume of litigation and other circumstances warrant the establishment of such courts, there can be no objection to do so but I must say on this question that this matter is being considered in the Joint Select Committee on the Civil Courts Bill and there naturally hon'ble Members who have been chosen to function in the Joint Select Committee will make all their valuable suggestions and enable a decision to be taken, which when the report of the Joint Select Committee comes before the House will lay the matter again open for discussion and it is entirely for the House to decide whether Courts should be established only with reference to the justification of the necessity for the location of particular Courts in the context of volume of litigation or availability of duly qualified and well-equipped bar to assist the litigants and the courts in the administration of justice or whether courts should be established because requests are formulated for their establishment at particular places. These again are matters in respect of which the joint consideration of the High Court as well as the Government would be necessary before establishing or disestablishing a court of law.

Certain suggestions were made in regard to how Public Prosecutors should be appointed. I would like to assure the House that the method of appointing, the system, the rules which provide for the manner of appointment of Public Prosecutors and Government Pleaders, have been issued quite some time back and are being conformed to whenever

such appointments are deemed to be made consequent upon the expiry of the term of the incumbent holding that office or when a vacancy occurs whatever; ordinarily an appointment to the office of Public Prosecutor or Government Pleader would be made only of a person, who in the opinion of the District Judge and the Deputy Commissioner of the District, whether the Public Prosecutor has to function or whether the Government Pleader has to function, happens to be an Advocate suited for the discharge of the duties which such a position would entail and who is duly qualified by reason of standing in the Bar as well as his general equipment to handle Government litigation before the Criminal and Civil Courts. The ordinary practice with the Government has always been to appoint duly qualified members from among those who are available. While speaking on this matter, I would like to remind the Hon'ble Members of this House that an Advocate with a well-established practice, generally, is disinclined to apply to a Public Prosecutor's place or for that matter to a Government Pleader's place. Reasons are obvious. Every being knows what it is and that if all the money is to be made in the exercise of the legal talents, it is only on the defence side, and therefore this disinclination to well-established Advocates to accept the office of Public Prosecutor or Government Pleader, must also be borne in mind when we make comments upon the quality of persons chosen to fill these offices. It is not as if Government have anything to gain by making unsuitable appointments.

Sri B. HUTCHE GOWDA.—Has Government applied all these tests while making selections for Tumkur Court?

Sri M. V. RAMA RAO.—I do not know to what particular appointment the Hon'ble Member is referring.

Sri B. HUTCHE GOWDA.—The appointment of Public Prosecutor and Government Pleader.

Sri M. V. RAMA RAO.—I must say that these considerations must have been taken into consideration. Since they were made quite some time back, I am not in a position to say anything, but I must say that these considerations must have prevailed with the Law Minister, who made these appointments at the time.

Sometimes, it is necessary to make an appointment for just one year in order to satisfy for the Government to satisfy itself that the person chosen is suited for the duties of the office to which he is appointed. There is nothing wrong in making an appointment for just one year and nothing prevents to extend the time to a further term, if Government is satisfied that he should be continued. No inference need necessarily be drawn because an appointment is made in one case for one year, in another case for two years and in another case for three years.

Sri B. HUTCHE GOWDA.—Is the Government aware that in one case the Public Prosecutor and the Government Pleader is one and the same person?

Sri M. V. RAMA RAO.—The Advocate can function as Public Prosecutor, as Government Pleader and he can function as both without being either. It all depends upon the volume of work which justifies or does not, the separate appointment of a Government Pleader in addition to Public Prosecutor. Circumstances vary from District to District.

Sri V. S. PATIL.—Why Government is not increasing their salaries in order to get better personnel?

Sri M. V. RAMA RAO.—There are a number of limitations upon the actual emoluments that can be made available to the incumbent in the office of Public Prosecutor or Government Pleader. Those are all matters which would not bear a detail discussion on the floor of the House, but I may assure the Hon'ble Members that the emoluments which are not attached to these officers are sufficient, are reasonable and sufficient in the opinion of Government to enable the appointment of suitable candidates being made to these officers.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜಿ. ಮುಕುಳಪ್ಪ.—ಅಂತಹ ಕೆಂಪು ಜನರಲ್ ರ ಅವಾಯಂತ್ರೆಯೇ ಪೂರ್ಣವಲ್ಲ
ಅವಾಯಂತ್ರೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇ?

Sri M. V. RAMA RAO.—As long as a Political Party is in office, every appointment made by it is liable to be characterised as political.

The appointment of the Advocate-General is a political appointment. Every incoming party is entitled to appoint its own Advocate-General. It may or may not insist the removal of an Advocate-General. Different appointments by a provision must be in order to invest the appointments with the attributes of a political appointment.

Certain other suggestions have been made that Law Reports should be supplied to the Courts in mofussil places. These are matters for which certain sums of money are distributed to the various Bar Associations in the State to enable them to have a Library of their own.

Sri V. S. PATIL.—I had referred to that matter—regarding the books to be supplied to the Courts themselves. Several Courts have no books at all. That is the difficulty.

Sri M. V. RAMA RAO.—Wherever Courts are found not having a supply of the essential books—law books which are necessary for the Courts to the Presiding Officers, such books will be supplied.

Certain uncharitable comments were made yesterday that recruitment of Judicial Officers in Mysore is confined to one or two castes and that not a single recruit from outside the State has been appointed to any Judicial office in the State. Those observations are far from the truth though I would like to keep the time of the House in contradicting them.

Another suggestion was made that the Additional District Judge should be controlled by the Principal Judge. That, I think, is an arrangement which cannot be worked and the suggestion cannot be accepted. The District Judge is a District Judge, whether Principal or Additional, and he is subordinate and accountable to the High Court;

and, for one District Judge to be accountable to another would raise anomaly, which I think ought not to be permitted.

These, Sir, in brief, are some of the points which I have been able to deal with and which were raised during the course of the Debate.

5-00 P.M.

Yesterday, there was one other matter which was raised to which I will make a reply and that is with reference to the necessity for making provision to give legal aid to poor litigants. This is a matter in which Government is entirely in agreement with the views expressed by the Hon'ble Member who made that suggestion. Actually during the current year 1962-63, a provision of as much as Rs. 75,000/- has been made in the budget and a scheme for giving legal aid to poor litigants in the various courts was worked out and the concurrence of the Government of India was sought. The arrangement for giving legal aid to deserving poor litigants had to be worked according to the scheme propounded at a conference of Law Ministers held some time back and the conclusions at that conference were that the Government of India would bear 50 per cent of the expenditure to be incurred in this matter and the State Government should bear the other 50 per cent of the expenditure. Accordingly provision was made in the current year's budget but the other 50 per cent to be provided by the Central Government would, we are informed, take some more time to be finalised and that disabled us from making this provision actually available for providing legal aid to the poor litigants. It is the accepted view of the Government that this scheme for giving legal aid to the poor should be worked and that due provision should be made in the budget. In order to enable this to be done, we have in the budget proposals for the ensuing year made provision for providing legal aid and we hope that the Government of India would be able to participate and make their contribution so that this system will be given a chance of working and let us know how it would benefit the deserving litigants in its actual operation.

The system of having police prosecutors has had its own long background, and the matter has been as a matter of fact, under consideration for quite some time whether it may not be more desirable to have a duly qualified member of the Bar functioning as a prosecutor in all the courts. As soon as we are in a position to take a decision in regard to that matter, the suggestion will have found acceptance.

Sir, the other suggestions that were made during the course of today's debate were that there are 28 to 30 sessions cases pending in Kolar and that 60 to 70 per cent of the accused of various offences who are in custody continue to remain in custody because these cases are not being taken up for disposal by the Additional District and Sessions Judge who itenerates to Kolar. This in fact is a matter which must be of concern to all of us. No excuse can justify the accused persons being detained in custody for long and unreasonable terms before they can be brought to trial and all avoidable delays in bringing persons

(SRI M. V. RAMA RAO)

accused of offences to trial by competent authorities, must be avoided and persons brought to courts for trial speedily and cases disposed of. I am in perfect agreement with the Hon'ble Member Sri D. Venkataramaiya in regard to that matter. A particular difficulty both in regard to district judges and in regard to the civil judges-junior division — what we would call compendiously—Munsiffs—is this. It is better that the House is fully aware of all the reasons which led to these anomalies and to these difficulties and delays.

The House is aware that some time back, more than a year back I should think, — large number of candidates were recruited for appointment as permanent munsiffs. Before the Public Service Commission even proceeded to recommend the names selected by them for appointment as munsiffs, a writ petition was filed before the High Court of Mysore and the High Court of Mysore after hearing the Counsel for the writ petitioners, struck down the list on certain grounds, and the State has taken up that matter in appeal and the matter is now before the Supreme Court. Meanwhile the rules of recruitment relating to the appointment of munsiffs were amended and recruitment was again taken up by the Public Service Commission and they proceeded to make recommendations for appointments to 62 posts of munsiffs. Of these 62 persons, three or four persons declined to accept the appointment, and consequently these places have to remain vacant or have to be filled up by appointment of temporary munsiffs. Recruitment of candidates for appointment as permanent munsiffs takes not less than 3 to 4 months. if it is taken up now, it will take at least 3 to 4 months to be completed; and it is necessary for the State Government to know how many vacancies in the posts of munsiffs are due to arise in the court in a year or two so that the Public Service Commission may be addressed to take steps for recruiting sufficient number of candidates for appointment to fill all the vacancies that are due to arise. When these vacancies arise, if there is any delay whatever the reasons may happen to be, in the recruitment of candidates for permanent appointments, the proposal for appointment of temporary munsiffs are made according to one of the other provisions in the same rules by the High Court; and it sometimes has happened that the persons who have been working as temporary munsiffs, they took the examination conducted for appointment of permanent munsiffs and they were found unsuitable by the Public Service Commission. The candidates who were found unsuitable for appointment as munsiffs are sometimes proposed for appointment as temporary munsiffs. This places the Government in certain difficulties, because as between the High Court on the one hand and the Public Service Commission on the other, both functioning authorities for determining the eligibility or suitability for appointment—in the case of Public Service Commission for permanent munsiffs, in the case of High Court, for appointment as temporary munsiffs—when these functions are performed by the two bodies to both of which the Government have to conform in the matter

of appointment of munsiffs, various difficulties arise; and as I was informing the House, certain existing vacancies have to be filled up as soon as possible and if these places still remain vacant, it is not because Government is indifferent to the vacancies existing, as Members suggested. Notwithstanding and in spite of the extreme anxiety of Government to fill these posts as early as possible, Government has met with two difficulties— one, certain candidates have been recommended for appointment to some of these vacancies— promotional vacancies, and that again is the subject matter of special leave petition before the Supreme Court, for taking it in appeal. Other proposals for the appointment of temporary munsiffs have been received. Government cannot give effect to these proposals, because temporary munsiffs appointment can be made only if the appointment of a permanent munsiff cannot be made. The appointment of permanent munsiffs can be made of those candidates who have been recommended by the Public Service Commission to the Government, and candidates in respect of whom a direction was issued to the Public Service Commission requiring them to recommend these names for appointment by the High Court and sitting as a constitution bench and disposing of certain writ petitions. Now the High Court exercises more than one function. First of all, it sits as a final court of judgment so far as certain matters go. It exercises judicial functions; when sitting as a constitution bench, if the High Court issues a direction to any public authority, be it Government or Public Service Commission, that direction has to be conformed to and carried out, unless of course, the matter can be taken up before the Supreme Court by way of appeal.

Subject only to that exception, the directions have to be conformed to. The Public Service Commission, in pursuance of the direction received from the Constitution Bench of the High Court, proceeded to recommend certain candidates as Munsiffs to Government. Government did not see fit to make these appointments. They have accordingly sought leave to take up the matter before the Supreme Court. Pending decision of that matter, the existing vacancies cannot be left unfilled. So, the High Court have made alternative proposals for filling up these vacancies and the appointment of temporary Munsiffs. These appointments can only be made when we are able to obtain a stay order from the High Court permitting us not to make appointments which were directed to be made in respect of the candidates who have been recommended by the Public Service Commission in pursuance of the direction issued by the Constitution Bench. These are some of the instances of the difficulties in filling up the existing vacancies in the judiciary services of the State. There are, in addition to what I have now furnished to the House by way of information, a number of other difficulties. I would not like to weary the House with the recital of those matters. But I may assure the House that Government fully share the desire and the anxiety of the Members that the administration of justice should not be meant expensive, the administration of justice should not entail avoidable delays and the administration of justice should be above comment or

(SRI M. V. RAMA RAO)

criticism. Sir, with these observations, I commend this Demand for the acceptance of the House.

Sri R. M. PATIL (Minister for Home).—Mr. Speaker, Sir, in respect of these two Demands which are the essential factors in the administration of Jails and Police, I beg to submit that my reply by way of justification of the Demands is in three ways. Firstly, reply to the cut motions; then, reply to the criticisms and then the positive answer as regards the work that is being done in each of these departments. If I enumerate the positive steps that have been taken and the reforms that have been augmented in gearing up the machinery in these departments, I suppose, that will answer the cut motions and also the criticisms levelled by the Hon'ble Members.

Sir, with great humility I submit that I must congratulate those Hon'ble Members who were kind enough to suggest ways and means to improve these two departments and who were kind enough to show the weak points, specially of the police, and who have taken pains to know the working of the department. But at the same time, I invite their kind attention to probe into the details of this department in order to know more things which are positive and which have been done for the benefit of the people at large in the State. Sir, human memory is very short. You will remember the Goa action. Mysore police did splendid work there. I would have appreciated the vigilance of the Hon'ble Members if they had said one good word about this. The other occasion where the police served at the risk of their life was during the floods at Ramanagar and during the floods in Bidar and Gangavathi. So, the police are doing their best. There may be some elements in the higher or the lower or the middle rank officers. That does not necessarily mean that the entire police department is hopeless or worthless. It is unfair to say so and I believe that many of the Members who criticised had not in mind that every police man was of that type. I only say that their observations were full of exaggeration.

Regarding the general observations in respect of Jails, I entirely agree with the views of the Hon'ble Members with regard to the reforms to be made in jails from humanitarian view in respect of the fallen men. It is not enough if we say that the fallen man is to be brought up but something more is required. In order to make the fallen man to become befitting himself into the society after he comes out of the jail, certain reforms are necessary in jails. They have been introduced and they are under force.

These reforms cover almost all the activities of a prisoner. I will firstly speak about the food they get. At 7 in the morning, they are given Gunji. At 11-30 they are given sumptuous food, 24 ounces for labour prisoners, 20 ounces for those who do not put in physical labour. No charges are made. There is a canteen. Then Vegetable salads are given and once a week, meat is also serviced to those who wish to have

it. There are no complaints so far as this aspect of the matter is concerned. In respect of the work that is allotted to each prisoner, it depends upon his psychology. Those with a bent of mind towards industry are brought to Bangalore and trained here. The training given is of a fairly high order. I am sure when they go out on release, they will be better able to meet the challenge of life and maintain themselves with their own industry. In the Shimoga jail, those who are inclined towards agriculture are housed and Belgaum and Gulbarga those who want to engage themselves in weaving and carpentry are given facilities. Thus we can say that the prisoners, whether they are hardened criminals or casuals, are given the work in keeping with their desire and avocations. Recently an "Earn as you learn" campaign has been introduced and prisoners are earning and sending a bit of their income to their family members. Thus a happy life is available to the prisoners.

Sri V. M. DEO (Gubbi).—What happens when they go out ?

Sri R. M. PATIL.—They become better citizens, well-educated, well-disciplined. They are more responsible to their families and to their avocations.

Sri V. M. DEO.—The Hon'ble Minister is aware that a stigma is attached to released convicts and employers are unwilling to engage them.

Sri R. M. PATIL.—Once a person has served his sentence, there should be no stigma attached to him. It all depends upon the psychology of the public at large. The public expresses all sympathy to the prisoners, they want him to be made a better citizen and once he returns as a free man, well-trained to lead a good life, the same people should not shun him and refuse him employment or a reasonable opportunity to live as a honourable man. If they do so, it would be self-contradictory.

In Bangalore and also in other important jails in the State, these industries have been instituted, viz., weaving, carpentry, carpet-making, smithy, printing and ruling sections, dye, Ambar Charaka, manufacture of hand-made paper, leather industry, etc. In addition to these, vegetable growing is very popular and many prisoners have taken to it.

As regards things produced by prisoners, in the year 1959, Rs. 5,60,000 worth of articles were sold, in 1960, 6,25,000 and in 1961, 9,53,000. In respect of recreation and other facilities they are given radio, loudspeakers and such things, interviews and correspondence, literacy drive with the aid of paid teachers are provided. Prisoners' panchayats have been established. They are given training in panchayats so that they may become panchayatdars on release. We should not be surprised if some of them even become Legislators if only the Constitutional impediment in their way are removed. Special diet at Government cost in addition to existing diet are arranged on national and other festivals, numbering 7 days in a year. Indoor and outdoor games are provided, there is a prisoners' monthly magazine to which they can contribute in their mother tongue. Prisoners are allowed to give broadcasting

(SRI R. M. PATIL)

programmes in All India Radio, arrangements have been made in sanatorium for their treatment and sanction has been accorded for increasing the total remission earned from one-fourths of the sentence to one-third. The benefit of payment of wages to prisoners employed remuneratively has been extended to those working in kitchen and sanitation. Prisoners are given training in P.T. exercises and drill. An All-Mysore Prisoners' Sports Meet was held in 1960 and 1961. Recently they enacted a drama. In Gulbarga for the National Defence Fund they held a show and collected Rs. 9,000. A similar show in Bangalore yielded Rs. 7000.

Coming to the Demand relating to Police, during these 11 months many changes have been effected. Firstly, a Law Section has been created in the office of the I.G.P. in order to enlighten the head of the Department on various aspects of law and also to give instructions to the lower officers by way of guidance.

116 Circulars and Law Bulletins have been issued during these 11 months. By that, I can only say, that so far as legal knowledge is concerned it is communicated in a practical manner under the circumstances, because the Police officers in their hurry and during their daily routine work, they are not expected to go through all the Law Books. The rulings on important cases have been given to them through these Bulletins and Circulars in order to equip them to be up-to-date so far as knowledge of law is concerned. This is an important thing.

5-30 P.M.

Secondly, there are certain observations made by the Courts-Magistrates' Courts, Sessions Courts and also the High Court. In view of these, it was thought necessary to see to the implementation of the action in respect of these observations and after the pronouncement of the judgments, the copies of the judgments were obtained and action has been taken against number of officers who had taken investigation work in their charge in respect of those cases and it is effected in such a way that they are all alerted. Any reckless or any negligence or indifferent or any thoughtless act while investigating the case, will be brought to light and ultimately they will be punished. This is the second measure that has been taken up during these 11 months and I should say it has given good results. It is a continuous process and whoever commits mistake so far as investigation or in detecting a case, will be held responsible and enquiries will be held and they will be taken to task. This is the actual measure that has been implemented and it has given good results. Certain officers were found to be in the wrong and against such officers departmental enquiries were held and punishments are also awarded.

As regards the training of Police officers, I am happy to express that it is being augmented fully and it has received good response. The cadets to the posts of Police Sub-Inspectors, who have been selected, are undergoing training, and four persons have been selected for the posts of Deputy Superintendents of Police and they are also under training. In addition, Police on Reserve as well as Civil police Constables, are also under training. This emergency has lead the Department to fill in all the vacant posts of constabulary in almost all the Districts so far as old Mysore is concerned. People are anxious to come in and be recruited; they are taken in, they are given training and all the posts have been filled in, and absolutely there is no want of a Police force so far as this State is concerned. In addition to this, we have sent one and a half company to Naga Lands. We have to send, as committed, still more force and the Government of India have requested us to train more persons so that they may call these trained persons as and when occasion arises.

There is also the Women Police started, which is a new thing so far as our State is concerned. That has been done this year and 30 Women Police have been trained and they are already appointed Police Constables. More educated women are required for recruitment as Sub-Inspectors, Assistant Sub-Inspectors and Head Constables. Uptill now, they are not available.

As regards welfare activities, many Hon'ble Members expressed their sympathy for the welfare of the Police force on account of the meagre salary they get. Welfare measure is one of the main things that is absolutely necessary in order to maintain the integrity and the vitality of the Police. Many Welfare Centres have been opened wherein certain works are given to the families and women folk of the Police force in order to maintain their livelihood by way of Charaka, Tailoring, Stitching and all that. Further, their children are given free milk and they are also given vitamins in order to see that they maintain good health. These small measures have kept them in comfort. In addition to this, the more important factor is that the State Government is anxious to see that every Police Constable is housed in a good building. To-day, 46 per cent of the Police have been given houses and 53 per cent are to be housed still. During this year, uptill now, Rs. 1,25,00,000 have been spent on Police housing, and the works under construction amount to about Rs. 250 lakhs. Perhaps it may take two years more to complete these works. With all this, something has to be done with regard to the establishment of Police welfare activities, which is one of the major works, and this has to be done.

I would like to say one more thing. Since 1947, Bangalore City even though it grew enormously—nearly four times, but still the Police force is the same. During this year, recently, the Government have considered this aspect of the case and a provision also has been made in the Police Bill and by this, the reorganisation of the Bangalore City Police will take place shortly. A Commissioner will be appointed, who will be of the rank of a Deputy Inspector-General or a higher rank and

(**SRI R. M. PATIL**)

four Deputy Commissioners of the rank of Superintendents of Police will be under him. This is a thing which is necessary. It has been sponsored and ultimately it will come into existence shortly.

Similarly, a long cherished desire in order to see that the investigations and prosecutions are well strengthened and become more effective, scientific laboratory is very essential. This proposal is pending since a long time. The present laboratory equipped for the purposes of investigation in order to guide the investigation officers is not enough. In order to see that it is fully augmented and equipped it is necessary to establish a forensic laboratory on the lines recommended by the Government of India. It is under the active consideration of the Government. These are the measures Sir, and I do appreciate the criticisms or the comments so far as this department is concerned.

Only one thing that wish to submit is as regards a sort of complaint—I do not say it is a complaint, made by Sri Rame Gowda. Unfortunately, it so happened that credible information had been received by the police officer of that locality that an offence was suspected to have been committed under the provisions of the Suppression of Immoral Traffic Act.

MR. SPEAKER.—Is the matter pending before a court?

SRI R. M. PATIL.—No, Sir. It has not been taken to court. On that information, the authority concerned who could act, raided the house and he found that the object for which he raided the House was not found, but he found other material. When it was noticed, necessarily they had to ask further questions and they requested the persons concerned who were there at that time to go to the police station. They went to the police station on their own and they made their statements.

After they made their statement, they went away. That is what has happened. But unfortunately, it so happened, it happened to be a day prior to the election to a certain institution and it coincided to make allegations against the opposite party. Any how, no offence has been committed, nobody has been detained and nothing has been done except drinking was there. That is the thing that has happened. Even drinking was no offence because Bangalore is a wet area.

SRI B. HUTCHE GOWDA.—Then what was the offence?

SRI R. M. PATIL.—There was no offence. That is why they were let off and they were not detained. After all, on particular occasions, when credible information was received, necessarily action has to be taken whether it be A or B.

SRI C. J. MUCKANNAPPA.—What was the source of information, Sir?

SRI R. M. PATIL.—Unfortunately it so happened that it was an election day or the day prior to the election. Therefore they have clubbed up that incident with politics. There is nothing beyond this

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—They wanted to put them behind bars.

Sri R. M. PATIL.—Intention is not an offence. Materials were found on the spot and the occupants were there. Bottles of beer were found. Bottles of illicit drink were there.

An HON'BLE MEMBER.—Illicit drink?

Sri R. M. PATIL.—These articles were found. The main object was not there.

Sri G. RAME GOWDA (Doddaballapur).—Was there a written complaint about it, Sir?

Sri R. M. PATIL.—It is not necessary. Credible information is just sufficient to act upon. That is the duty of the officer on duty.

Sri G. RAME GOWDA.—What was the statement given by members there?

Sri R. M. PATIL.—I think it is not necessary. If my friend is anxious to know, he may come to my chambers and I will show him every thing—anybody as a matter of fact can come.

Sir, the next point is that Sri D. Rajagopal said that so far as political prisoners are concerned, the main trouble that I expressed yesterday is they are detained under the Defence of India Rules; and so far as MLAs and MLCs are concerned, they are given specially class I and their treatment is satisfactory. It is not correct to say that they are seeing behind bars. Separate arrangements have been made and they are meeting in a certain particular spot, not necessarily behind bars—in a separate room.

MR. SPEAKER.—So far as MLAs are concerned, it was brought to my notice and I spoke to the Hon'ble Chief Minister and they were given all reasonable facilities.

Sri R. M. PATIL.—He also contended that they were purposely kept in the Belgaum Jail. They are kept in the Belgaum Jail on the ground of administrative convenience rather than with any other intention.

As regards allowances, there are no rules to give allowances to such prisoners.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—What about the selection of sub-inspectors?

Sri R. M. PATIL.—Appointments have been made and they are going to be made. The intention of the Government is that the Committee that is set up at present, the Selection Committee are to screen and ultimately they are to recommend.

With these few submissions Sir, I crave the indulgence of the House that these demands may kindly be passed and I can only assure that every pie which has been sanctioned will be utilised in the best possible manner.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ರಾಮೇಗೌಡ.—ನದರಹು ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನ್ನಾಳದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೋಲ್ನೇ ಸ್ವೇಚ್ಛಾನಾಲ್ಲಿ ತಿಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕಾರಣವೇನು ನಾನ್ನಾಯಿ ?

ಶ್ರೀ ಅರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಕಾಗದ ಇರಲಿಕ್ಕಳ್ಳಿ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜಿ. ಮುಕ್ಕಳ್ಳಿ ಪ್ರ.—ಅಗತ್ಯಾನ್ ಅಪ್ಪಣಿ ಕೂಡಿಸಿದರು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾತ್ರ ಎಂದು. ಪಟ್ಟಿಕೆ ಸರ್ವಿಸ್ ಕುರಿಷುನಾಲ್ಲಿ ಇದು ಜನ ಇರುವಾಗ ಒಂದು ಸೆರ್ಕೆಟ್ ಕುರಿಷುಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಿರೀ. ಅವರು ಸೆರ್ಕೆಟ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅಗತಕ್ಕ ತೊಂದರೆ ಎನು, ಇವರು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗತಕ್ಕ ಉಪಕಾರ ಎನು ಎಂದು ತಿಳಿನಬಿಲ್ಲಿರಾ ನಾನ್ನಾಯಿ ?

ಶ್ರೀ ಅರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಉಪಕಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವಿದೆ ಎಂದು ಇವರಿಗೆ ಕೂಟಿದ್ದು. ಇವರೂ ಡೆನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

Sri V. S. PATIL.—About the jail reforms—is there any provision or anything under contemplation before the Government to resettle these long term prisoners when they go out of the jail?

Sri R. M. PATIL.—Well Sir, there is a society here, which has to take care of such persons. But however, in view of the introduction of this scheme, during the course of their stay in the jail, they will earn. They will have more money and I presume that under the present circumstances, it is not necessary. But if it is felt that such a scheme is to be sponsored, another industry has to be started. It is a matter for consideration.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇಣು ಇದ್ದಪ್ರ.—ಶೋಲ್ನೇಸಿನಾಲ್ಲಿ corruption ಯಾವ ಮಂಟ್ಪದಲ್ಲಿತ್ತು, ಅಗ ಯಾವ ಮಂಟ್ಪಕ್ಕ ಬಂದಿದೆ ನಾನ್ನಾಯಿ ?

Mr. SPEAKER.—What is the yard-stick that you are having in your mind? It is too vague for clarification?

Sri SANJEEVANATH AIKALA(Suratkal).—Sir, the Reserve Police of South Kanara are confined to that section to which they were recruited. They may also be given facilities to go from one section to the other. That is what I said.

Sri R. M. PATIL.—Well, Sir, they were only meant for Reserve Police. There was no other alternative for them under the rules in existence. As such, nothing could be done.

Sri N. O. SAMAJI.—(Marathi).

Sri R. M. PATIL.—There is no question of introducing at present prohibition in Bangalore City; but the set up will be there. At the time when it is decided that Bangalore City should go dry, it will be worked up; there is no difficulty for that.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ದೇವಯ್ಯ (ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ).—ಚಿಂಗಳೂರಿನಾಲ್ಲಿ ಶೋಲ್ನೇಸಿನವರು 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲವು ದೂರ್ಘಟಯಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕಿಂದಿದೆಯ್ಯೆನು?

ಶ್ರೀ ಅರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಇದು ಪ್ರಶ್ನೆ vague ಅಯಿತು. ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬಬ್ಯಾರು ಕಷ್ಟದ್ದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವರು ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ದೇವಯ್ಯ.—ಚಿಂಗಳೂರಿನಾಲ್ಲಿರುವ ಶೋಲ್ನೇಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರ ನಲುವಾಗಿ ಈಗಿರಿವರ ನಂಬಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಲಾ?

ಶ್ರೀ ಅರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್.—ಜನ ಕಡಮೆ ಇದ್ದಾರೆ ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂಚೆ ಕಾರ್ನಾಟಕಾನಾಲ್ಲಿ ಹೇಗೆತ್ತೇ ಶೋಲ್ನೇ ಅದರಂತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೆ ಚಿಂಗಳೂರಿನ ಜನ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಗಾರರಲ್ಲ, ಶಾಂತ ಜನ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅದೇ ಶೋಲ್ನೇಸು

ಜನರು ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಬಂದಿದಾ೦ರೆ. ಈಗೆನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಈಗಿರುವ ಜನನಂಭೀ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಅವಿವಾಯ್ಯಾಬಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ್ನು ಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇಕುಯುತ್ತಿರುವದಿಂದ ಪಾಪ್ಯಾರ್ಥಿನ್ನು ಕೊಡ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಯಂದ ಈಗಿನ ನಂಭೀಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಎಣಿಯ ತೆಗಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ Police Force ನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ನುಬ್ಬಿಯ್ಯಾ ನಾಯಕ. — ಹೊಲ್ಲನ್ನು ಸಿಬ್ಬಿದಿಯವರಿಗೆ ಕ್ಷಿದ್ದ ಕ್ಷಿನುತ್ತೀರೆ ವೆಂದು ಹೇಳಿದಿರ್ಯಾ ಕ್ಷಿದ್ದಪನ್ನು ಬಾಕ್ಕೆ ನೋಕರುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಕಡ ಹತ್ತರಪ್ಪು ರೆಂಡು ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದು ಇದೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೇ ಇವರಿಗೇ free ಆಗಿ ಕೊಡುತ್ತೀರೋ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್. —ಇದು ಈಗಿರುವ ಪ್ರಕಾರ Free Housing ಎಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಗೋಪಾಲ್ ಗೌಡ. — ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಅನ್ನುವ ಕಾನ್ನಪ್ಪೆಬ್ಲಿಲ್ಲಿರ್ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಮತದೇವತ್ವ ಮುರಗೋಡ್ ಕೇನು ರಹೇಳಿದ್ದೆ. ನಬ್ಬಿನ್ನು ಪಕ್ಕರೆ ವಿಚಾರಾನೂ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕಾನ್ನು ಮಾನ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾನ್ಯವಾಸಿದ್ವಾರಾ ರಿಳಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರೇನು?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್. — ಇವೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮತದೇವತ್ವನವರ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ವಿವಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದ ಇದ್ದರೆ ಆ ಬಡ್ಡಿಕ್ಕುನೋಳಿಗೆ ನರಿ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

SRI ANNA RAO GANAMUKHI (Afzalpur).—There was a proposal before the Government to depute 2 or 3 police officers to foreign countries to study police methods obtaining there and how investigation is carried on in those countries and how police behave with the general public, etc. I think, Government has not accepted those proposals although in other departments like the Medical and Engineering, they have deputed many officers. So, why not take action in this regard and give them sufficient training?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್. — ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಲ್ಲನ್ನು accept ಮಾಡಿದೆ, ಆದರೆ ಇದರೊಳಗೆ ಬಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಎವುರ್ಜ್ನಿಗಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲ್ಲ. ಬಯ್ಸ್‌ಪ್ರಿರು ಹೇಗೆ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದರು. ಈಗಾಗಿ ಈ ವಿಚಾರ ಇನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತ್ರಿ (ಗೌರಿಬಿದನೂರು).— ಪ್ರೇರಿತಿಗಳನ್ನು ಬಂದು ಸ್ವೀಕಾರಿಸಿದಂದು ಇನ್ನೊಂದು ನೆರ್ಕೆ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಿರುವಾಗ ನಾಯಿಗಳಂತೆ ಏಳುಕೊಂಡು ಬೇಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಕ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅವಾನುಪವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಪರಕಾರದವರು ಏನಾದರೂ ಕಾಯಿಕ್ಕುವ ತೆಗಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್. — ಇದಕ್ಕೆ ಬೀಳುಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತ್ರಿ.— ಕಾಳಿದ ಪಾರ ನಾನು ಗೌರಿಬಿದನೂರಿನಿರುದ್ದ ಜ್ಞಾಬುಧ್ವಾ ಪ್ರರಕ್ಷ ಬಿಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರೇರಿತಿಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕಾಳಿಕಾ ಪೊಲೆನರು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬಹುದೂರದ್ದೀ ಬಸ್ತುನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರೇರಿತಿಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕಾಳಿಕಾ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಕೋಗುವುದು ಅವಾನುಪವಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್. — ಅವರು ಒಡಿಹೋದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ತಪಕ ಹೇಳಿದರೆ ಗೈತ್ತಾಗುತ್ತದೆ (ಸಗ್ಗು)

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ರೇವು ಸಿದ್ದಪ್ಪ (ತಿಪ್ಪಾರು).— ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕ್ಷೇಸಿಂಗು ಪಡೆದು ಬಂದವರಿಗೆ ನರಿಯಾದ ನ್ನಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿರಾ?

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲ್. — ಯಾವ ನ್ನಾ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೂ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟದೆ. ಅವರೇನೂ ನಿರುದ್ದೋಗ್ಗಿಗಾಗಿಲ್ಲ.

SRI D. VENKATARAMIAH.—Is the Government contemplating to create a post of a D. I. G. for Gulbarga just as in Bangalore, Mysore and Belgaum?

Sri R. M. PATIL.—There is no idea.

Sri L. B. BIRJE.—(Spoke in Marathi) (Translated by SRI V. S. PATIL)—Sir, my friend says that there was a murder committed in Khanapur Taluka and the proper investigation has not been done because of the Police Sub-Inspector of that place. Unless the Police Sub-Inspector on the spot is transferred, the real offender will not come to light. That is the opinion of the higher officer. But, it appears that the said Police Sub-Inspector has got some influence and he is not transferred and so the investigation has become not possible.

Sri R. M. PATIL.—This is a matter for consideration, Sir.

ಶ. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಶಿ. ರೇಫ್ಲ್ ಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ಯಾರನ್ನಾದ್ದರೂ ಚೈನಿಂಗಿಂಗಾಗಿ ಹೊರದೀಶಕ್ಕ ಕಳುಹಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತರಹೆತ್ತಾಹೊಂದಿ ವಾಪನು ಬಂದವೇಲೇ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಯಾದ ನ್ನಾನೆಂದಿಲ್ಲ, ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರಲ್ಲ ಎಂದು ಇತರಿಗೆ ಪ್ರಮೇಷನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತೀರೋ, ಹೀಗೆ ಇಘರ ಸಾಧ್ಯ (clear) ಆಗಿ ತಿಳಿಸಿ.

ಶ. ಶ್ರೀ ಅರ್. ಎಂ. ಹಾಡಿಲ್.—ತಾವು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಯಾರನ್ನಾದ್ದರೂ ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಅವರನ್ನು ಚೈನಿಂಗಿಂಗಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರ ಸ್ವೇಚ್ಚೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗ್ನಿಕ್ಕರ ಎಂದು ಇದೆ.

ಶ. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಶಿ. ರೇಫ್ಲ್ ಸಿದ್ದಪ್ಪ.—ಅವರಿಗಾಗಿ ವಿಕಾರ ಇನಾಗಿದೆ.

ಶ. ಶ್ರೀ ಅರ್. ಎಂ. ಹಾಡಿಲ್.—ಅದೇನೂ ಆಗಲ್ಲ; ಇದನ್ನು ವಿಕಾರಕೂಹಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದೀರೆ.

ಶ. ಶ್ರೀ ಕೆ. ದೇವಯ್ಯ.—ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಬೋರ್‌ರೇಪನ್ನು ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಪೂರ್ಣವೇ ಮಾಡುವ ಯೋಜನೆ ಇದೆಯೇ?

ಶ. ಶ್ರೀ ಅರ್. ಎಂ. ಹಾಡಿಲ್.—ಮೊಬೈಲ್ ಕೋರ್ಟನ್ನು ತರುವ ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲ.

Mr. SPEAKER.—Now, I will put the question to the vote of the House.

The question is:

“That the respective sums not exceeding the amounts shown in the list of Demands circulated to the Members be granted to the Government for defraying the several charges that will come in the course of payment during the year ending the 31st day of March 1964 in respect of Demands Nos. 11, 12 and 13.”

The motion was adopted.

[As directed by the Speaker, the motions for Demands for Grants which were adopted by the House, are reproduced below:—]

DEMAND No. 11.—ADMINISTRATION OF JUSTICE.

21. *Administration of Justice.*

“That a sum not exceeding Rs. 89,92,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st day of March 1964, in respect of ‘Administration of Justice’.”

DEMAND NO. 12.—JAILS.

22. *Jails.*

“ That a sum not exceeding Rs. 43,80,500 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st day of March 1964, in respect of ‘Jails’.”

DEMAND NO. 13.—POLICE.

23. *Police.*

“ That a sum not exceeding Rs. 4,53,69,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the financial year for the period ending 31st day of March 1964, in respect of ‘Police’.”

Mr. SPEAKER.—The House will now rise to meet again at one of the clock tomorrow.

The House adjourned at Six of the Clock to meet again at One of the Clock on Wednesday, the 13th March 1963.